

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

SITUAČNÍ A VÝHLEDOVÁ ZPRÁVA OLEJNINY

PROSINEC
2015

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

ZDROJE INFORMACÍ, ZPRACOVATELÉ PODKLADŮ:

ADM Germany G.m.b.H (Alfred C. Toepfer International)
Agra Europe, London
Český statistický úřad
European Association COCERAL
Evropská komise
Evropský parlament
Food and Agriculture Organization of the United Nations
Ministerstvo průmyslu a obchodu
Ministerstvo zemědělství
Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a.s.
Sdružení pro výrobu bionafty
Státní zemědělský intervenční fond
Svaz pěstitelů a zpracovatelů olejnin
United States Department of Agriculture
Ústav zemědělské ekonomiky a informací

Odbor rostlinných komodit MZe

Autorka:

Ing. Iva Svobodová, MZe

Ředitel odboru rostlinných komodit:

Ing. Zdeněk Trnka, MZe

Autorka touto cestou děkuje za spolupráci všem uvedeným organizacím a jejich odborným pracovníkům

Situační a výhledové zprávy jsou pro všechny zájemce z řad studentů, pedagogů odborných škol a podnikatelských subjektů a dalších k dispozici také na internetu na adrese: www.eagri.cz

Autor fotografie:

Ing. Iva Svobodová

Vydalo: Ministerstvo zemědělství, Těšnov 65/17, 110 00 Praha 1

Internet: www.eagri.cz, e-mail: info@mze.cz

ISBN 978-80-7434-224-0, ISSN 1211-7692, MK ČR E 11003

Tisk a distribuce: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, www.uzei.cz

SITUAČNÍ
A VÝHLEDOVÁ
ZPRÁVA
OLEJNINY

PROSINEC
2015

OBSAH

Seznam zkratk.	3
Úvod	4
Souhrn	4
Zásahy státu u olejnin, rostlinných olejů a tuků	6
Mezinárodní trh olejnin a olejů	15
Pěstování, zpracování a spotřeba olejnin v České republice	25
Řepka olejná	26
Slunečnice	31
Mák setý	36
Hořčice.	42
Len olejný.	46
Sója luštěinatá	50
Zpracovatelský průmysl olejnin.	53
Nepotravinářské užití olejnin.	59

SEZNAM ZKRATEK

AEKO	Agroenvironmentálně - klimatická opatření
CIF (c.i.f.)	Cost, Insurance, Freight = výlohy, pojistné, dopravné placeny; Prodávající platí přepravu zboží do místa určení včetně pojištění. Kupující nese výlohy od vyložení zboží v místě určení.
COCERAL	Evropské sdružení podporující obchod na trhu s obilovinami, rýží, krmivem, olejinami, olivovým olejem a dalšími oleji a tuky
CZV	Ceny zemědělských výrobců
ČSÚ	Český statistický úřad
ČZU	Česká zemědělská univerzita v Praze
DZES	Dobry zemědělský a environmentální stav půdy
EHP	Evropský hospodářský prostor
ESVO	Evropské sdružení volného obchodu
EU	Evropská unie
EUR	Euro; společná měna eurozóny
EZ	Ekologické zemědělství
FAME	Fatty Acid Methyl Ester; metylester mastných kyselin
FAO	Food and Agriculture Organization of the United Nations; Organizace pro výživu a zemědělství spojených národů
FOB (f.o.b.)	Free on Board = volně na palubu lodi; Prodávající hradí náklady až po naložení do dopravního prostředku na uvedeném místě.
HO	Hybridní odrůdy slunečnice, tzv. „high oleic“ se zvýšeným podílem kyseliny olejové v oleji, kterého má být z celkového podílu oleje obsaženo min. 82 %
KN	Kód celní nomenklatury, číselné označení položky nebo skupiny položek celního sazebníku
LFA	Less Favoured Area; Méně příznivé oblasti pro zemědělství
MEŘO	Metylester řepkového oleje; součást směsného paliva – bionafty
MFN	Most favoured nation; tzv. doložka nejvyšších výhod, která znemožňuje, aby členské státy Světové obchodní organizace (WTO) proti sobě používaly diskriminující praktiky a aby všechny výhody, které získá jeden člen, se vztahovaly i na všechny ostatní. ČR je členem WTO od roku 1995.
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a.s.
PPH	Povinné požadavky na hospodaření
PVP	Přechodná vnitrostátní podpora
SAPS	Single Area Payment Scheme; Jednotná platba na plochu zemědělské půdy
SITC	Standardní mezinárodní klasifikace zboží
SPZO	Svaz pěstitelů a zpracovatelů olejin
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
USD	Americký dolar
USDA	United States department of Agriculture; Ministerstvo zemědělství USA
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací
WTO	World Trade Organization; Světová obchodní organizace

ÚVOD

Situační a výhledová zpráva Olejniný přináší souhrnné informace o pěstování, obchodu a zpracování olejnin pěstovaných v České republice. Zpráva zahrnuje údaje dostupné k datu 30. 11. 2015, pokud není uvedeno jinak. Termín „marketingový rok“, který je ve zprávě používán, odpovídá v zahraničí užívanému ekvivalentu „marketing year“. U komodity olejniný začíná marketingový rok 1. 7. a končí 30. 6. následujícího roku. Situační a výhledová zpráva přináší informace o výsledku pěstování jednotlivých druhů olejnin v České republice, o jejich cenách, o dovozu a vývozu olejnatých semen i informace o olejninách ze světa.

Situační a výhledové zprávy jsou k dispozici v budově Ministerstva zemědělství a elektronicky na internetové adrese: <http://www.eagri.cz/> v oddíle „Zemědělství“ v „Publikace“.

SOUHRN

Podle údajů USDA - Foreign Agricultural Service dosáhla v marketingovém roce 2014/15 světová produkce nejsledovanějších druhů olejnin 536,1 mil. t. Ke světově nejsledovanějším olejninám patří sója, řepka, semeno bavlníku, podzemnice olejná, slunečnice, palmová jádra a kopra. Pro tuto produkci bylo podle údajů stejného zdroje oseto 263,7 mil. ha.

V probíhající marketingovém roce 2015/16 se podle prosincových odhadů stejného zdroje očekává produkce hlavních druhů olejnin ve výši 531,0 mil. t, z toho produkce sójových bobů dosáhne 321,0 mil. t, řepkového semene 67,1 mil. t, bavlníkového semene 40,3 mil. t a semene slunečnice 39,7 mil. t.

Zpracováním produkce hlavních druhů olejnin z marketingového roku 2014/15 bylo vyrobeno přibližně 176,1 mil. t rostlinných olejů a 299,5 mil. t pokrutin a extrahovaných šrotů. Po uzavření bilance dosáhly konečné zásoby rostlinných olejů 19,2 mil. t a pokrutin a šrotů 14,4 mil. t. V marketingovém roce 2015/16 je předpokládána výroba přibližně 181,5 mil. t rostlinných olejů a 306,5 mil. t pokrutin a extrahovaných šrotů.

Cena semene řepky olejné dosáhla v průměru marketingového roku 2014/15 na mezinárodních trzích po přepočtu 9 672 Kč/t a slunečnice 9 844 Kč/t. Cena surového řepkového a slunečnicového oleje také poklesla. Průměrná cena po přepočtu dosahovala 18 446 Kč/t za řepkový a 19 758 Kč/t za slunečnicový olej. Marketingový rok 2014/15 byl pro pěstitele a obchodníky s olejninami (tak jako předchozí rok) úspěšný a vzhledem k vysoké produkci předpokládáme, že se i v marketingovém roce 2014/15 budou ceny držet na nízké hladině. U cen olejů očekáváme obdobný trend.

Evropská unie je největším dovozním regionem zemědělských produktů, ale i největším vývozcem zpracovaných zemědělských produktů na světě. V marketingovém roce 2014/15 dosáhla v EU celková produkce olejnatých semen 35,6 mil. t. Produkce olejnatých semen v EU pro m. rok 2015/16 pravděpodobně klesne na 31,2 mil. t.

V marketingovém roce 2014/15 bylo v České republice sklizeno 464,3 tis. ha olejnin a celková produkce dosáhla více než 1,6 mil. t. Na celkové výši sklizňových ploch se již tradičně nejvíce podílela řepka olejná se sklizňovou plochou 389,3 tis. ha, mák s 27,0 tis. ha, slunečnice s 18,6 tis. ha, hořčice na semeno s 18,5 tis. ha, sója s 7,2 tis. ha, len olejný a ostatní olejniný byly pěstovány na celkem 3,7 tis. ha. Podle údajů ČSÚ bylo pro marketingový rok 2015/16 v České republice oseto olejninami 446,0 tis. ha a proti předchozímu roku je to méně o 18,3 tis. ha. Předpokládána celková produkce olejnin by měla díky poklesu ploch také klesnout na 1,4 mil. t olejnatých semen.

Zahraniční obchod České republiky s olejnatými komoditami v posledních letech prochází změnami. V marketingovém roce 2014/15 došlo ke snížení vývozu řepky o 4 % a kvůli nedostatečné domácí produkci slunečnice k dalšímu navýšení dovozu o 16 %.

Řepka olejná byla v České republice v marketingovém roce 2014/15 sklizena z 389,3 tis. ha. Hektarový výnos činil 3,95 t a celková produkce řepkového semene 1 537,3 tis. t. Průměrná CZV na domácím trhu dosáhla 9 430 Kč/t. Dovezeno do ČR bylo 110,6 tis. t semene řepky (mimo osiva) v průměrné deklarované dovozní hodnotě 9 418 Kč/t. Vyvezeno bylo 508,1 tis. t v průměrné deklarované vývozní hodnotě 9 207 Kč/t. Podle odhadů bude sklizeň řepky ve světě v marketingovém roce 2015/16 mírně klesat. V České republice jsou poslední roky pro řepku velmi příznivé a odhaduje se, že v marketingovém roce 2015/16 dosáhl výnos průměrně 3,46 t/ha a celková sklizeň řepky 1 265,7 tis. t.

Slunečnice byla v marketingovém roce 2014/15 podle údajů ČSÚ sklizena celkem z 18,6 tis. ha. Plochy meziročně poklesly o 12,5 %. Celková produkce z této plochy dosáhla 42,3 tis. t semene a průměrná CZV v marketingovém roce 2014/15 dosáhla velmi nízkých 7 853 Kč/t. Z ČR bylo vyvezeno celkem 21,9 tis. t slunečnicového semene a deklarovaná vývozní hodnota činila 9 787 Kč/t. Dovezeno bylo 82,3 tis. t a deklarovaná dovozní hodnota činila 10 080 Kč/t. Pro marketingový rok 2015/16 bylo v ČR oseto slunečnicí 15,5 tis. ha. Z této plochy se odhaduje produkce slunečnicového semene ve výši 32,6 tis. t. Po cenově příznivém marketingovém roce 2012/13 ceny slunečnicového semene na burzách nadále klesají a dá se předpokládat též mírný cenový pokles na domácím trhu.

V předchozích letech ovlivnila nízká poptávka a CZV pěstitele máku natolik, že došlo ke snížení ploch osetých mákem z 69,8 tis. ha v m. roce 2008/09 na 18,4 tis. ha v m. roce 2012/13. Nynější vysoká poptávka po makovém semeni na zahraničních trzích zvyšuje ceny máku a v m. roce 2014/15 činila CZV 44 476 Kč/t. Pro marketingový rok 2014/15 se již plocha osevů zvětšila na 27,0 tis. ha a v marketingovém roce 2015/16 až na 32,7 tis. ha. Stále jsou však plochy na velmi nízké úrovni ve srovnání s desetiletým průměrem. Celková produkce semene máku se předběžně odhaduje na 26,9 tis. t.

Zvýšená nabídka semene hořčice ze sklizně 2009 ovlivnila CZV. To mělo za následek, že v průměru marketingového roku 2009/10 klesla cena na průměrných 11 510 Kč/t. Proto v následujících letech došlo k poklesu osevních ploch. V marketingovém roce 2014/15 dosáhla osevní plocha 18,5 tis. ha a produkce činila 19,8 tis. t. Mírné zvýšení produkce vedlo ke snížení CZV, která klesla z průměrné hodnoty 19 437 Kč/t v m. roce 2013/14 na 16 895 Kč/t v m. roce 2014/15. Pro marketingový rok 2015/16 bylo hořčicí oseto 15,9 tis. ha a dle odhadů ČSÚ byl výnos 1,11 t/ha a celková produkce se tak odhaduje na 17,6 tis. t.

Plochy lnu olejného v České republice velice kolísají. V marketingovém roce 2014/15 bylo oseto 1,8 tis. ha a produkce dosáhla 2,4 tis. t. Pro marketingový rok 2015/16 bylo podle údajů ČSÚ oseto lnem olejným 1,6 tis. ha a předpokládá se celková produkce 2,1 tis. t lněného semene. Po ukončení pěstování lnu přádného se z ČR stává dovozní země lněného semene.

Sója se v ČR využívá převážně v krmivářství. Drcené neodtučněné boby jsou součástí krmných dávek vysokoprodukčních dojníc, kde výrazně zvyšují energetickou hodnotu dávky. V posledních 12 letech se sója v ČR pěstuje na 4 až 9,5 tis. ha a celková produkce sójových bobů se pohybuje od 9,5 do 19 tis. t. Pro marketingový rok 2015/16 však bylo vlivem zahrnutí sóji do podporovaných plodin v rámci greeningu oseto 12,3 tis. ha a očekává se produkce 22,6 tis. ha, což je meziroční zvýšení o 37 %. Zlepšující se technické vybavení pro zpracování sóji u producentů krmných směsí umožňuje zpracování sójových bobů z domácí produkce a tím i zlevnění výroby krmiv.

ZÁSAHY STÁTU U OLEJNIN, ROSTLINNÝCH OLEJŮ A TUKŮ

Do zásahů státu u komodity olejnin je zahrnuta:

1. Vnější obchodní politika Evropské unie ve vztahu k olejinám
2. Legislativa
3. Dotační politika

I. Vnější obchodní politika Evropské unie ve vztahu k olejinám

Obchodní vztahy EU se třetími zeměmi charakterizuje velký počet preferenčních dohod, meziregionálních iniciativ a jiných významných ujednání. Existují i samostatná obchodní ujednání (např. s Marokem, Egyptem a Izraelem) zaměřená výhradně na obchod se zemědělskými výrobky. Jednání s dalšími zeměmi pokračují a EU se tak snaží rozšířit počet zemí, se kterými je možno obchodovat s celními preferencemi, a také odstranit další překážky obchodu.

Privilegované jsou vztahy s geograficky a historicky nejbližšími partnery, členskými státy Evropského sdružení volného obchodu (ESVO), ve kterém jsou sdruženy Švýcarsko, Norsko, Island a Lichtenštejnsko. Česká republika vstupem do EU v roce 2004 přistoupila také k Dohodě o Evropském hospodářském prostoru (EHP), který zahrnuje Norsko, Island a Lichtenštejnsko. U olejnin je v jednotlivých zemích ESVO situace rozdílná. Norsko si ponechává clo na dovoz z EU pouze u produktů využívaných pro krmné účely. Na této situaci pravděpodobně nic nezmění ani jednání o další liberalizaci obchodu se zemědělskými výrobky, která probíhají mezi Norskem a EU od března 2015. Island má nulová cla na dovoz všech olejnin z EU. Švýcarsko si clo pro dovoz z EU zachovalo prakticky u všech olejnin kromě některých položek určených pro krmné účely. Vysoká cla má Švýcarsko především na dovoz olejnin z EU určených pro výrobu oleje vhodného k lidské spotřebě. EU na dovoz olejnin ze třetích zemí neuplatňuje cla žádná.

Preferenční dohody uzavřela EU také s kandidátskými balkánskými zeměmi. Albánie, Černá Hora ani bývalá jugoslávská republika Makedonie neuplatňují na dovoz olejnin žádné clo. Dovoz olejnin z EU do Bosny a Hercegoviny a Černé Hory probíhá také bezcelně. Chorvatsko k 1. 7. 2013 vstoupilo do EU a stalo se tak součástí jednotného trhu Evropské unie.

Regionem, se kterým má EU sjednány Asociační dohody včetně dohod o volném obchodu, je oblast středomoří (EUROMED). U olejnin se situace v jednotlivých zemích liší. Např. Alžírsko uplatňuje téměř u všech olejnin clo na dovoz z EU ve výši 5 % ad valorem. Clo ad valorem je clo, které je vypočítáno jako procentní podíl z celní hodnoty (ceny). Výjimku tvoří podzemnice olejná (dovozní clo z EU 30 % ad valorem) a některá ostatní olejnata semena, u kterých je bezcelně možno dovést do Alžírska pouze 100 t v rámci preferenční celní kvóty. Maroko si zachovalo cla při dovozu z EU pouze u podzemnice olejně určené k lidské spotřebě a průmyslovému použití, a to ve výši 40 % ad valorem. Dovoz do Turecka z EU je bezcelní u sójových bobů, lněných semen, semen řepky a slunečnice určených k setí. Dovoz ostatních slunečnicových semen je bezcelní pouze v rámci preferenční kvóty 1000 t. Egypt, Izrael a Jordánsko dovozní cla pro olejinu z EU neuplatňují. Tunisko z této řady vybočuje a na dovoz téměř u všech olejnin z EU uplatňuje clo ad valorem v rozmezí od 10 do 36 %. Výjimku tvoří sójové boby, jejichž dovoz z EU je bez bezcelní. Další jednání o prohloubené dohodě o volném obchodu probíhají v současnosti s Marokem, Tuniskem, Jordánskem a Egyptem.

Dohoda o volném obchodu mezi Evropskou unií a Korejskou republikou je prozatím prováděna již od 1. července 2011. Cla na dovoz olejnin z EU do Jižní Koreje jsou z velké části nulová. Výjimku tvoří dvě položky u sójových bobů, které jsou z liberalizace zcela vyjmuty a některé další produkty, jako např. podzemnice olejná a sezamová semínka, u kterých má být dovozní clo do Jižní Koreje odstraněno do 19 let po vstupu dohody v platnost.

V posledních třech letech vstoupily v platnost dohody o volném obchodu se státy Andského společenství a Střední Ameriky (Peru, Kolumbie, Panama, Guatemala, Honduras, Kostarika, Nikaragua, Salvador).

Dohoda s Kolumbií, prozatímně prováděná od srpna 2013, odstranila dovozní cla do Kolumbie z EU především na kopru a olejniny určené k setí. Většina ostatních druhů olejin je z liberalizace vyjmuta. Dohody s Hondurasem, Nikaraguou a Panamou jsou prozatímně prováděny od srpna 2013. V říjnu 2013 se k nim připojila Kostarika a Salvador a v prosinci téhož roku také Guatemala. Došlo k významné liberalizaci cel při dovozu olejin z EU do těchto zemí. Cla byla odstraněna u všech olejin s výjimkou podzemnice olejné a palmových ořechů a jader neurčených k setí, které byly z liberalizace vyjmuty. Dohoda s Peru je prozatímně prováděna od března 2013 a přispěla k výrazné redukci dovozních cel u olejin. Většina cel Peru na dovozy z EU je nulová a zbývající cla (např. na podzemnici olejnou, lněná a bavlníková semena) mají být odstraněna maximálně do 11 let od vstupu dohody v platnost. V červenci 2014 byla úspěšně dokončena jednání o dohodě o volném obchodu s Ekvádorem. Po ratifikaci dohody smluvními stranami a jejím vstupu v platnost dojde při dovozu olejin z EU do Ekvádoru k odstranění všech cel do 10 let. Jedinou výjimkou jsou sójové boby neurčené k setí, které jsou z liberalizace vyjmuty.

Po čtyřech letech bylo v říjnu 2013 dokončeno jednání s Kanadou. V roce 2015 má dojít k dokončení technických záležitostí a po ratifikaci by dohoda měla vstoupit v platnost v roce 2016. Liberalizace se však olejin netýká, protože již v současnosti Kanada poskytuje na tyto produkty MFN dovozní clo 0 %.

V prosinci 2012 byla dokončena jednání o dohodě o volném obchodu se Singapurem. Předpokládá se, že tato dohoda vstoupí v platnost v roce 2015. Nicméně, v případě olejin nedojde vstupem dohody v platnost k žádné změně, protože i Singapur u nich uplatňuje MFN dovozní clo 0 % již nyní.

Jednání o dohodě o volném obchodu bylo dokončeno s Ukrajinou a dohoda byla podepsána v červnu 2014 jako součást širší dohody o přidružení. Z důvodu politického vývoje na Ukrajině se EU rozhodla podpořit ekonomiku Ukrajiny jednostranným snížením cel při dovozu z Ukrajiny do EU v mezích této podepsané dohody již v dubnu 2014 (tzn. bez její ratifikace). Snížení je použitelné do konce roku 2014 a stejná množství jsou platná i pro rok 2015. Dovozní clo z Ukrajiny do EU je u všech olejin nulové, zatímco Ukrajina uplatňuje na dovoz některých olejin (např. kopry, slunečnicových semen neurčených k setí a ostatních olejnatých semen) z EU cla v rozmezí 5 až 10 % ad valorem. Platnost samotné dohody mezi EU a Ukrajinou byla odložena o 1 rok a její provádění by tak mělo začít v roce 2016. Okamžikem jejího provádění dojde k eliminaci všech cel u olejin při dovozu z EU na Ukrajinu, kromě cel u slunečnicových semen, která mají být odstraněna do 5 let.

K uzavření dohod o volném obchodu s Moldavskem a Gruzii došlo v listopadu 2013 a podepsány byly v červnu 2014. Na dovoz olejin z EU do Moldavska a Gruzie jsou cla nulová.

Do konce roku 2015 má být obnoveno vyjednávání s Mexikem o možnosti rozšíření dohody o volném obchodu se zemědělskými produkty (u olejin jsou však všechna dovozní cla z EU do Mexika nulová již v současnosti).

V roce 2007 bylo zahájeno projednávání dohody o volném obchodu s Indií. Do roku 2013 se uskutečnilo 12 vyjednávacích kol, a přestože se podařilo dosáhnout určitého pokroku, celý proces se právě v roce 2013 prakticky zastavil. V říjnu 2015 bylo oznámeno zahájení dalších rozhovorů, ovšem bez přesného časového plánu.

V roce 2010 a 2012 se rozběhla jednání o prohloubených a komplexních dohodách o volném obchodu (DCFTA) s Malaisií a Vietnamem. Zatímco v případě Malajsie probíhá příprava dalších rozhovorů, jednání s Vietnamem vstupují do své závěrečné fáze (v srpnu 2015 Evropská komise oznámila, že se jí podařilo s Vietnamem dohodnout na všech podstatných otázkách, a pokud bude dohoda úspěšně dokončena a ratifikována, dojde k odstranění prakticky všech cel na zboží včetně velké části potravin pocházejících z EU). V roce 2013 bylo dále zahájeno jednání s Thajskem a v říjnu 2013 došlo ke schválení mandátu pro jednání s ostatními zeměmi ASEAN. EU nyní čeká na plánované vytvoření tzv. Hospodářského společenství států ASEAN, ve kterém bude fungovat jednotný trh. V dubnu 2013 začalo projednávání o dohodě o volném obchodu mezi EU a Japonskem a v červenci 2015 se uskutečnilo již jedenácté kolo jednání. Lze konstatovat silné tlaky agrárního lobby Japonska proti uvolnění trhu se zemědělskými produkty.

Jednání o zónách volného obchodu probíhají rovněž s řadou dalších zemí, např. s jihoamerickými zeměmi ze sdružení Mercosur (Argentina, Brazílie, Paraguay, Uruguay a Venezuela). Státy Mercosuru se dohodly na společné nabídce snížení cel už na konci července 2014, ale k vzájemné výměně nabídek s EU by mělo dojít v první polovině roku 2016. Podle vyjádření EK se předpokládá odstranění cel u 90 % položek vzájemného obchodu.

V červenci 2013 byly zahájeny rozhovory o Transatlantickém obchodním a investičním partnerství s USA (TTIP), jehož součástí je i liberalizace dovozních cel na obou stranách. V říjnu 2015 se uskutečnilo již 11. kolo rozhovorů, otázky dovozních cel však dosud projednávány nebyly.

V listopadu 2013 oznámila Arménie, že pozastavuje veškerá jednání o DCFTA s EU a že bude usilovat o členství v celní unii s Ruskem, Běloruskem a Kazachstánem. Do této unie Arménie vstoupila v lednu 2015. Nedá se proto předpokládat, že v blízké budoucnosti dojde k znovuoobnovení rozhovorů s EU.

V polovině roku 2015 oznámila Evropská komise, že zkoumá možnosti pro zahájení vyjednávání dohod o volném obchodu s Austrálií a Novým Zélandem a do konce roku 2015 by chtěla požádat o schválení mandátu k jednání.

Ruská federace se v roce 2012 stala členem světové obchodní organizace. Její vstup však neměl na dovozní cla v oblasti olejnin prakticky žádný vliv. Dovozní MFN cla se liší v závislosti na položce. Zatímco u sójových bobů, podzemnice olejné, semen řepky a sezamu jsou nulová, u kopry, lněných semen, slunečnicových semen a ostatních olejnatých semen se pohybují od 2,5 do 5 % ad valorem.

V listopadu 2015 se má stát členem Světové obchodní organizace také Kazachstán. Tato země je do značné míry ekonomicky závislá na vývozech pšenice a vstup do této organizace pro ni znamená mimo jiné také závazek, že průměrné clo na dovozy zemědělských komodit nepřekročí 7,6 %. V oblasti olejnin, kde je aktuálně na dovoz z EU do Kazachstánu stanoveno MFN clo v rozmezí 0 – 5 %, (nulové clo platí pro sójové boby, semena řepky a sezamu), proto s nejvyšší pravděpodobností nedojde k výrazným změnám.

2. Legislativa

Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 47/2007 Sb., o stanovení některých podmínek při poskytování jednotné platby na plochu zemědělské půdy a některých podmínek poskytování informací o zpracování zemědělských výrobků pocházejících z půdy uvedené do klidu.

Nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých souvisejících nařízení vlády

Nařízení vlády č. 112/2008 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování národních doplňkových plateb k přímým podporám, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 309/2014 Sb., o stanovení důsledků porušení podmíněnosti poskytování některých zemědělských podpor, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 480/2009 Sb., kterým se mění některá nařízení vlády v souvislosti s přijetím nařízení vlády o stanovení důsledků porušení podmíněnosti poskytování některých podpor, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 351/2012 Sb., o kritériích udržitelnosti biopaliv.

Zákon č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin a o změně některých zákonů (zákon o oběhu osiva a sadby), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů.

Směrnice Rady 2002/57/ES o uvádění osiva olejnin a přadných rostlin na trh, ve znění pozdějších předpisů.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/28/ES o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů a o změně a následném zrušení směrnic 2001/77/ES a 2003/30/ES.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/30/ES, kterou se mění směrnice 98/70/ES, pokud jde o specifikaci benzínu, motorové nafty a plynových olejů, zavedení mechanismu pro sledování a snížení emisí skleníkových plynů a směrnice Rady 1999/32/ES pokud jde o specifikaci paliva používaného plavidly vnitrozemské plavby, a kterou se ruší směrnice 93/12/EHS.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/1513, kterou se mění směrnice 98/70/ES o jakosti benzínu a motorové nafty a směrnice 2009/28/ES o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů.

3. Dotační politika

1. Přímé platby

Vícesložková přímá platba (SAPS, ozelenění, VCS a platba pro mladé zemědělce)

Výsledkem reformy Společné zemědělské politiky (SZP) z roku 2013 je nové nastavení parametrů jak pro přímé platby, tak pro Program rozvoje venkova. V oblasti přímých plateb je kladen větší důraz na šetrný přístup k životnímu prostředí pomocí režimu ozelenění, generační obměny na venkově prostřednictvím podpor pro mladé zemědělce, nebo podporu odvětví, které čelí určitým obtížím a jsou velmi významné z hospodářského, sociálního nebo environmentálního hlediska. Nově SZP zároveň umožňuje členským státům větší míru rozhodování o zacílení finančních prostředků, včetně jejich přesunu mezi pilíři, tedy mezi přímými platbami a Programem rozvoje venkova.

Reformovaná SZP obsahuje řadu nových prvků, které dosud nebyly v oblasti přímých plateb aplikovány (např. kritérium aktivního zemědělce, které má za cíl poskytnout platby pouze těm zemědělcům, kteří zemědělské činnosti opravdu vykonávají) a současně mění dosavadní charakter přímých plateb z jednotné platby SAPS na platbu vícesložkovou. Největší složku bude v ČR i nadále do roku 2020 tvořit jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS) - **necelých 55 % z celkové obálky na přímé platby**, dalšími složkami jsou platba na zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (ozelenění neboli greening) - 30 % obálky, dobrovolná podpora vázaná na produkci poskytovaná citlivým sektorům – tzv. VCS (15 % obálky) a platba pro mladé zemědělce (0,3 % obálky). Z národního rozpočtu může ČR až do roku 2020 také vyplácet přechodnou vnitrostátní podporu (PVP), která navazuje na dříve poskytované národní doplňkové platby (Top – Up).

Konkrétní podmínky poskytnutí podpory upravuje nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých souvisejících nařízení vlády, v návaznosti na přímo použitelné předpisy Evropské unie.

Žádost o poskytnutí podpory je podávána v rámci tzv. Jednotné žádosti (JŽ), a to do 15. května příslušného kalendářního roku na Státní zemědělský intervenční fond (SZIF).

Obálka na přímé platby pro rok 2015 v mld. Kč

SAPS	12,6
Greening	6,9
VCS	3,4
Mladý zemědělec	0,07
Celková obálka	22,9

Zdroj: Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 2015/160.

Poznámka: Použit kurz 27,187 CZK/EUR.

Jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS)

Jednou z podmínek pro poskytnutí podpory je dodržení minimální výměry, na kterou může být poskytnuta podpora, která činí v součtu všech dílů půdních bloků (DPB) v žádosti nejméně 1 ha zemědělské půdy. Dotčené DPB musí být vedeny v Evidenci využití půdy podle uživatelských vztahů (tzv. LPIS). Zemědělská půda, na kterou je požadováno poskytnutí finanční podpory, musí být na žadatele vedena v LPIS nejméně od data podání žádosti do 31. srpna kalendářního roku, ve kterém žádá o podporu. Žadatelé také musí nově splňovat podmínku být zemědělským podnikatelem. SAPS je poskytován ze zdrojů Evropské unie.

Poskytování přímých plateb, některých podpor Programu rozvoje venkova (PRV) a některých podpor společné organizace trhu s vínem je dále „podmíněno“ dodržováním vybraných legislativních předpisů. Kontrola podmíněnosti (tzv. Cross-Compliance) zahrnuje dvě části - standardy Dobrého zemědělského a environmentálního stavu (DZES) a povinné požadavky na hospodaření (PPH).

Platba na zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí

Nově je nedílnou součástí dotačního opatření SAPS tzv. ozelenění, jehož cílem je snížit negativní dopady zemědělské činnosti na životní prostředí.

Mezi základní povinnosti ozelenění patří dodržování diverzifikace plodin, zachování výměry trvalých travních porostů a vyhrazení plochy využívané v ekologickém zájmu (tzv. EFA). Česká republika využila téměř kompletní škálu možných prvků EFA, a to v zájmu minimalizovat negativní dopady nových povinností na konkurenceschopnost zemědělských podniků. Jako plochu využívanou v ekologickém zájmu lze v ČR považovat:

- úhor s porostem využívaný v ekologickém zájmu
- souvrat
- krajinné prvky
- plochy s rychle rostoucími dřevinami pěstovanými ve výmladkových plantážích
- zalesněnou půdu dle čl. 46 odst. 2 písm. h) nařízení EU č. 1307/2013
- plochy s meziplošinami
- plochy s plodinami, které vážou dusík

Plochy s plodinami, které vážou dusík

Pro splnění podmínek EFA musí být plodinami, které vážou dusík, zajištěn pokryv půdy minimálně od 1. června do 15. července daného kalendářního roku nebo prokazatelný výskyt posklizňových zbytků těchto plodin. Po sklizni jednoletých plodin nebo zapravení víceletých plodin musí být do 31. října založen porost ozimé plodiny. V případě, že porost víceletých plodin bude zapraven až po 31. říjnu, nemusí být splněna podmínka založení porostu ozimé plodiny.

Plodinou, která váže dusík, je cizrna, čočka, fazol, hrách, a to včetně pelušky, jetel, komonice, lupina, sója, štirovník, vojtěška, úročník, vikev, bob, vičenec nebo směs těchto plodin s ostatními plodinami, přičemž zastoupení plodiny, která váže dusík v porostu, činí v porostu více než 50 %.

Dobrovolná podpora vázaná na produkci

Česká republika dlouhodobě podporuje citlivé sektory rostlinné a živočišné výroby v rámci přímých plateb. V minulých letech byly finanční prostředky ve výši 3,5 %, pro rok 2014 ve výši 6,5 % roční obálky na přímé platby, směřovány prostřednictvím zvláštní podpory dle čl. 68 do sektoru brambor pro výrobu škrobu, chmele, krav bez tržní produkce mléka, mléčného sektoru a chov ovcí a koz.

Pro období 2015 – 2020 budou finanční prostředky směřovat nejenom na tyto sektory, ale i na ovoce, zeleninu, konzumní brambory, cukrovou řepu a bílkovinné plodiny podmíněné chovem hospodářských zvířat, a to v celkové výši 15 % roční obálky na přímé platby (průměrná roční částka cca 3,46 mld. Kč). Dochází tedy nejenom k rozšíření počtu podporovaných komodit, ale také k významnému nárůstu objemu finančních prostředků. Tento mechanismus na rozdíl od jiných jako jediný umožňuje podporu vázat na skutečnou aktuální produkci, nikoliv historické údaje, a je u něj tedy zaručeno, že podpora bude alokována tzv. „živým producentům“.

Podpora na produkci bílkovinných plodin

Pro účely dobrovolné podpory vázané na produkci se Česká republika rozhodla využít možnosti maximálního zacílení 2 % vnitrostátního stropu přímých plateb za účelem podpory produkce bílkovinných plodin s návazností na chov přežvýkavců.

Způsobilými pro tuto podporu jsou následující bílkovinné plodiny: hrách (včetně pelušky), bob, sója, lupina, jetel, vojtěška včetně jejich směsí a směsí s obilovinami, přičemž zastoupení bílkovinných plodin musí činit v porostech víc než 50 %. Minimální výměra, na kterou lze poskytnout podporu, je 1 ha způsobilé standardní orné půdy, na které jsou pěstovány bílkovinné plodiny minimálně od 1. června do 15. července příslušného kalendářního roku. Podpora je dále podmíněna provázaností na živočišnou výrobu, tzn. minimální intenzitou hospodářských zvířat (skot, bahnice a kozy) ve výši 3 VDJ/ha v období od 1. června do 30. září příslušného kalendářního roku.

Přechodné vnitrostátní podpory

Přechodné vnitrostátní podpory (PVP) jsou nástupci národních doplňkových plateb Top-Up, které byly poskytovány v letech 2005 až 2012. Dotace je poskytována na zemědělskou půdu, chov krav bez tržní produkce mléka, chov ovcí /koz a na 3 tzv. historické platby - chmel, bramborový škrob a přežvýkavce (počítá se stav ke dni 31. 3. 2007). PVP se poskytují žadatelům, kteří v daném roce obdrželi dotaci SAPS. Podpory jsou plně hrazeny z rozpočtu ČR.

Veškeré informace jsou uvedeny na <https://portal.mze.cz/ssl/web/mze/dotace/>

II. Národní podpůrné programy

A/ Dotační programy ministerstva zemědělství

Ministerstvo zemědělství ČR vydává Zásady, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací na základě § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

Olejin se dotýkají následující národní podpůrné programy:

3. Podpora ozdravování polních a speciálních plodin

Účelem je zvýšení kvality rostlinné produkce cestou náhrady chemického ošetření a prevence šíření hospodářsky závažných virových a bakteriálních chorob a chorob přenosných osivem a sadbou.

3.a. - Biologická ochrana jako náhrada chemické ochrany rostlin

Podporu na biologickou ochranu lze poskytovat na tyto druhy polních plodin – řepku olejku, kukuřici, slunečnici, dále na tyto druhy zeleniny pěstované ve skleníku - rajčata, papriky a okurky a v režimu

de minimis i na okrasné rostliny. Žadatel o podporu se musí u vyjmenovaných druhů plodin (kromě režimu de minimis) na pevně stanovenou dobu 5 po sobě jdoucích let jednorázově zavázat, že v případech, kdy bude nutné zasáhnout proti škodlivým organismům, na jejichž regulaci existuje a je povolen prostředek biologické ochrany rostlin, při vhodných podmínkách přednostně využije biologickou ochranu rostlin.

3.d. - Podpora tvorby rostlinných genotypů s vysokou rezistencí k biotickým a abiotickým faktorům a diferencovanou kvalitou obilovin včetně kukuřice, malých zrnin, olejnin, luskovin, brambor, píce, zelenin, léčivých, aromatických a kořeninových rostlin, chmele, révy a ovocných dřevin a ozdravování genotypů révy, chmele a ovocných plodin.

9. Poradenství a vzdělávání

9.A. Speciální poradenství

9.A.b. Speciální poradenství pro rostlinnou výrobu

Podporováno je vydávání publikací doporučených odrůd a souvisejících informací, poskytovaných pěstitelům zdarma, pořádání výstav pěstovaných rostlin, pořádání seminářů a školení pro pěstitelskou veřejnost a zajištění samostatných odrůdových zkoušek registrovaných odrůd polních plodin za účelem zajistit získání a šíření informací o pěstitelských vlastnostech registrovaných odrůd polních plodin, které jsou následně publikovány.

9.F. Podpora poradenství v zemědělství

9.F.e. Regionální přenos informací prostřednictvím Krajských informačních středisek pro rozvoj zemědělství a venkova

Podpora zaměřená na cílený přenos o realizaci SZP v souladu s regionálními prioritami.

9.F.i. Odborné konzultace

Podpora zaměřená na odborné konzultace formou telefonického, elektronického, písemného či osobního kontaktu.

9.H. Podpora marketingu a propagace na vybraných mezinárodních veletrzích a výstavách v zahraničí

Podpora marketingu a propagace vystavovatelů z České republiky, jejich výrobků, případně služeb na vybraných mezinárodních veletrzích a výstavách v zahraničí.

10.D. Podpora evropské integrace nevládních organizací

Účelem je zlepšení efektivnosti a odborné úrovně činnosti nevládních organizací formou podpory integrace v rámci EU.

10.E.b. Podpora České technologické platformy pro využití biosložek v dopravě a chemickém průmyslu

Účelem je podpora činnosti zaměřená na posílení funkčnosti, budování vnitřní struktury, personálního zajištění, zapojení do národních i evropských struktur a plnění odborně příslušných cílů Akčního plánu pro biomasu v ČR na období 2012-2020. Informační a propagační činnost slouží k propagaci cílů, aktivit a výsledků práce platformy, včetně zajištění přenosu informací mezi vědou, výzkumem a podnikatelskou praxí s důrazem na využívání biopaliv.

13. Podpora zpracování zemědělských produktů a zvyšování konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu

Účelem dotace je zvýšení kvality zpracování zemědělských produktů, zvyšování konkurenceschopnosti potravinářských podniků, respektive krmivářských podniků na evropském trhu, hlavně s ohledem na jakost, nezávadnost a dohledatelnost výrobků. Zabezpečení funkčnosti a účinnosti jakostních systémů (včetně Integrované prevence a omezování znečištění).

B/ Podpory poskytované z Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu (PGRLF)

Investiční programy PGRLF jsou podpory podnikání zaměřené zejména na realizaci dlouhodobých investičních záměrů s ohledem na restrukturalizaci a zvýšení efektivnosti, modernizaci, snížení výrobních nákladů, zlepšení jakosti a další rozvoj zemědělských subjektů. Podpory se nejčastěji poskytují ve formě záruky na úvěr (garance) nebo subvence části úroků z úvěrů (dotace) podnikatelským subjektům v oblasti zemědělství a průmyslu zabývajících se zpracováním produkce ze zemědělské výroby. Podpora se poskytuje pouze na investice, které nejsou považovány za přijatelné výdaje v rámci Programu rozvoje venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova.

Programy PGRLF:

Zemědělec – Cílem Programu je vytvořit předpoklady pro rozvoj zemědělských subjektů, kdy příjemce Podpory investuje zejména do strojního zařízení, vybavení či technologických celků, přičemž podporovaná investice musí sloužit ke snížení výrobních nákladů, modernizaci či zlepšení jakosti.

Podpora pojištění – Účelem podpory je zpřístupnění pojistné ochrany širokému okruhu zemědělců, a tím dosažení vyššího zajištění podnikatelských aktivit proti nepředvídatelným škodám. Účelem podpory je částečná kompenzace pojistného vynaloženého na zemědělské pojištění formou úhrady části nákladů prokazatelně vynaložených na platbu pojistného u pojištění plodin a hospodářských zvířat.

Podpora nákupu půdy – Cílem programu je přispět k řešení přechodného nedostatku vlastních finančních zdrojů zemědělských prvovýrobců a zpřístupnit pořízení zemědělské půdy, jako primárního výrobního prostředku zemědělských prvovýrobců.

Zpracovatel - V rámci programu Zpracovatel jsou podporovány investice na pořízení investičního majetku, který souvisí se zpracováním zemědělských produktů. Nákup půdy je způsobilým nákladem pouze tehdy, pokud nepřevyší 10 % z celkových způsobilých nákladů investice.

Úvěry na nákup půdy - Cílem předkládaného programu podpory je poskytnout finanční prostředky na pořízení zemědělské půdy jako primárního výrobního prostředku zemědělských prvovýrobců.

Zajištění úvěrů - Cílem programu je přispět k dostupnosti úvěrových prostředků na financování:

- a) investičních záměrů zemědělských podnikatelů či podnikatelů zabývajících se zpracováním zemědělských produktů nebo subjektů působících v odvětví lesního hospodářství či zpracování dřeva. Investičním záměrem se rozumí pořízení investičního majetku v závodech, které provozují Zemědělskou prvovýrobu či se zabývají Zpracováním zemědělských produktů nebo působí v odvětví lesního hospodářství či zpracování dřeva. Podporovaná investice musí vést ke zlepšení celkové výkonnosti a udržitelnosti závodu, zejména snížením výrobních nákladů nebo zlepšením a dalším rozvinutím produkce;
- b) projektů Informačních a propagačních opatření na podporu zemědělských produktů a potravinářských výrobků vyrobených ze zemědělských produktů na vnitřním trhu Evropské unie a/nebo ve třetích zemích v případech, kdy o projektu rozhodla Evropská komise a projekt je spolufinancován z rozpočtu Evropské unie.

III. PRV - Program rozvoje venkova

Program rozvoje venkova na období 2014 – 2020

Evropská komise schválila finální znění základního programového dokumentu Programu rozvoje venkova ČR na období 2014-2020 dne 26. 5. 2015.

Díky Programu rozvoje venkova do českého zemědělství poputuje v příštích letech téměř 97 miliard Kč, 63 miliard z EU a 34 miliard z rozpočtu ČR.

Hlavním cílem programu je obnova, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství prostřednictvím zejména agroenvironmentálních opatření, dále investice pro konkurenceschopnost a inovace zemědělských podniků, podpora vstupu mladých lidí do zemědělství nebo krajinná infrastruktura.

Program bude také podporovat diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem vytvářet nová pracovní místa a zvýšit hospodářský rozvoj. Podporován bude komunitně vedený místní rozvoj, resp. metoda LEADER, která přispívá k lepšímu zacílení podpory na místní potřeby daného venkovského území a rozvoji spolupráce aktérů na místní úrovni. Horizontální prioritou je předávání znalostí a inovací formou vzdělávacích aktivit a poradenství a spolupráce v oblasti zemědělství a lesnictví.

V souladu se strategií Evropa 2020 jsou tyto obecné cíle podpory pro rozvoj venkova na období 2014–2020 podrobněji vyjádřeny prostřednictvím šesti priorit platných pro celou EU. Každé opatření z nabídky nařízení k rozvoji venkova může přispívat k cílům několika priorit. Jde o tyto priority:

Priorita 1 – Podpora předávání znalostí a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech

Priorita 2 – Zvýšení životaschopnosti zemědělských podniků a konkurenceschopnosti všech druhů zemědělské činnosti ve všech regionech a podpora inovativních zemědělských technologií a udržitelného obhospodařování lesů

Priorita 3 – Podpora organizace potravinového řetězce, včetně zpracování produktů a jejich uvádění na trh, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství

Priorita 4 – Obnova, zachování a zlepšování ekosystémů souvisejících se zemědělstvím a lesnictvím

Priorita 5 – Podpora účinného využívání zdrojů a podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví, která je odolná vůči klimatu

Priorita 6 – Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech

Informace o možnosti využívání Portálu farmáře SZIF při podávání Jednotné žádosti

Upozorňujeme všechny potenciální žadatele na možnost zpracovat tzv. Jednotnou žádost (JŽ) v elektronické podobě na webových stránkách SZIF prostřednictvím Portálu farmáře SZIF. Tento portál nabízí možnosti, které mají žadatelům o dotace především zjednodušit a zrychlit provádění některých úkonů spojených s JŽ. Jedná se zejména o podání JŽ na SAPS včetně tzv. greeningu, Platby pro mladého zemědělce, PVP, VCS, LFA, Natura 2000, EZ a AEKO, u nichž je žadateli umožněno využití elektronických předtisků žádostí pro následné podání.

MEZINÁRODNÍ TRH OLEJNIN A OLEJŮ

Světová bilance hlavních olejnatých semen (v mil. t)

Ukazatel	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ¹⁾
PRODUKCE:							
Sójové boby	260,40	263,95	240,43	268,82	283,15	318,68	321,02
Řepkové semeno	61,06	60,57	61,46	63,62	71,96	71,90	67,09
Bavlníkové semeno	38,91	44,45	48,02	46,15	45,68	44,32	39,77
Slunečnicové semeno	32,14	33,36	39,21	35,52	42,35	39,99	39,69
Podzemnice olejná	35,92	39,84	38,46	40,45	41,15	39,48	40,79
Palmová jádra	12,44	12,92	13,86	14,88	15,74	16,29	17,09
Kopra	5,88	5,89	5,59	5,79	5,43	5,43	5,51
Celkem	446,75	460,97	447,03	475,23	505,45	536,08	530,95
DOVOZY:							
Sójové boby	86,85	88,76	93,47	95,95	111,71	122,08	125,67
Řepkové semeno	10,77	10,10	13,18	12,66	15,26	13,99	13,16
Bavlníkové semeno	0,57	0,85	1,10	0,91	0,78	0,64	0,63
Slunečnicové semeno	1,48	1,57	1,64	1,31	1,49	1,39	1,17
Podzemnice olejná	1,97	2,34	2,37	2,35	2,37	2,48	2,54
Palmová jádra	0,04	0,04	0,08	0,07	0,07	0,04	0,06
Kopra	0,10	0,14	0,08	0,04	0,09	0,09	0,09
Celkem	101,78	103,78	111,91	113,29	131,76	140,72	143,30
VÝVOZY:							
Sójové boby	91,44	91,70	92,19	100,82	112,64	126,62	129,08
Řepkové semeno	10,84	10,87	12,92	12,45	14,96	14,55	12,98
Bavlníkové semeno	0,57	1,02	1,15	0,92	0,83	0,63	0,61
Slunečnicové semeno	1,56	1,78	1,92	1,45	1,96	1,78	1,32
Podzemnice olejná	2,39	2,88	2,98	2,65	2,89	3,22	2,89
Palmová jádra	0,02	0,02	0,04	0,04	0,04	0,03	0,03
Kopra	0,11	0,11	0,11	0,07	0,11	0,09	0,09
Celkem	106,93	108,37	111,30	118,41	133,43	146,91	146,99
ZPRACOVÁNÍ:							
Sójové boby	209,12	221,34	228,37	230,17	241,28	261,50	273,36
Řepkové semeno	56,69	58,85	60,47	62,32	66,67	68,16	66,34
Bavlníkové semeno	30,34	32,73	34,46	34,44	34,25	33,91	31,24
Slunečnicové semeno	29,59	29,91	35,04	31,50	37,97	36,18	36,36
Podzemnice olejná	15,19	16,59	16,65	17,40	17,65	17,39	17,34
Palmová jádra	12,51	12,80	13,78	14,76	15,66	16,22	17,02
Kopra	5,81	5,95	5,53	5,87	5,42	5,40	5,47
Celkem	359,25	378,18	394,29	396,46	418,89	438,77	447,14
KONEČNÉ ZÁSoby:							
Sójové boby	62,21	70,23	53,91	56,19	62,68	77,58	82,86
Řepkové semeno	8,83	7,41	6,57	5,03	7,76	7,56	5,28
Bavlníkové semeno	0,67	1,37	1,89	1,55	2,03	1,60	0,92
Slunečnicové semeno	2,76	2,35	2,59	2,75	2,82	2,45	1,96
Podzemnice olejná	1,46	2,32	1,67	2,27	2,56	2,06	2,81
Palmová jádra	0,16	0,22	0,28	0,29	0,29	0,24	0,22
Kopra	0,36	0,29	0,29	0,13	0,08	0,08	0,08
Celkem	76,45	84,19	67,20	68,21	78,21	91,58	94,12

Pramen: Oilseeds: World Markets and Trade, USDA listopad 2015

Poznámka: ¹⁾ kvalifikovaný odhad listopad 2015

Světová produkce a zásoby olejin

Podle předběžných údajů USDA dosáhne v marketingovém roce 2015/16 světová produkce nejsledovanějších druhů olejin 531,0 mil. t. Pro tuto produkci bylo podle údajů od stejného zdroje oseto olejninami 263,8 mil. ha.

Produkce olejnatých semen a plodů nad 400 mil. t byla poprvé překonána v marketingovém roce 2006/07, kdy bylo z 223,0 mil. ha sklizeno 405,7 mil. t olejnatých semen a plodů. V marketingovém roce 2007/08 bylo oseto výše uvedenými olejninami pouze 218,8 mil. ha a navíc nepříznivé povětrnostní podmínky a nižší vstupy ve formě hnojiv a pesticidů ovlivnily pokles celkové produkce na 391,5 mil. t. Snížená nabídka měla vliv na růst cen olejin na světových trzích, a proto v marketingovém roce 2008/09 vzrostly plochy na 230,5 mil. ha, ze kterých bylo sklizeno 399,6 mil. t hlavních olejin. I přes růst produkce klesly konečné zásoby na nejnižší úroveň od marketingového roku 2003/04 a činily pouze 57,9 mil. t. V marketingovém roce 2009/10 činila světová produkce nejsledovanějších druhů olejin 447,2 mil. t a byla dosažena z 236,2 mil. ha. Druhý marketingový rok s produkcí nad 400 mil. t měl vliv na rozvoj zahraničního obchodu, růstu zpracování i spotřeby. Světové zásoby olejin postupně vzrostly na 85,9 mil. t. Dalším průlomovým rokem byl marketingový rok 2013/14, kdy dosáhla produkce hlavních druhů olejin výše 505,5 mil. t. Z této produkce bylo vyrobeno přibližně 170,8 mil. t rostlinných olejů a 282,3 mil. t pokrutin a extrahovaných šrotů. Po uzavření bilance marketingového roku 2013/14 dosáhly konečné zásoby těchto komodit 18,9 mil. t rostlinných olejů a 12,7 mil. t pokrutin a extrahovaných šrotů. V marketingovém roce 2014/15 bylo dosaženo dosud nejvyšší světové produkce olejnatých semen, a to 536,1 mil. t sklizených z 263,7 mil. ha a to díky velmi příznivým ročníkovým podmínkám, které zajistily vysoký hektarový výnos. Ačkoliv došlo v následujícím marketingovém roce k mírnému nárůstu ploch, odhaduje se pokles světové produkce o 5,1 mil. t, což je v celosvětovém měřítku zanedbatelný pokles.

Z odhadovaných 531,0 mil. t v marketingovém roce 2015/16 je předběžně odhadována produkce 321,0 mil. t sójových bobů, 67,1 mil. t řepkového semene, 39,7 mil. t slunečnicového semene a 39,8 mil. t bavlníkového semene. Z celkové produkce se odhaduje výroba přibližně 181,5 mil. t rostlinných olejů a 306,5 mil. t pokrutin a extrahovaných šrotů. Po uzavření bilance se dle odhadů mírně zvýší konečné světové zásoby rostlinných olejů na 18,5 mil. t.

Světová výměra, produkce a zpracování vybraných druhů olejin

Plodina	Ukazatel	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ¹⁾
Sója	Výměra (mil. ha)	102,56	103,36	103,14	109,78	113,09	118,13	120,99
	Produkce (mil. t)	260,56	264,35	240,43	268,82	283,15	318,68	321,02
	Zpracování (mil. t)	209,61	221,23	228,37	230,17	241,28	261,50	273,36
Řepka	Výměra (mil. ha)	31,46	33,84	33,98	36,18	36,23	35,82	34,62
	Produkce (mil. t)	61,03	60,61	61,46	63,62	71,96	71,90	67,09
	Zpracování (mil. t)	59,33	60,38	63,51	65,36	69,53	71,53	69,55
Slunečnice	Výměra (mil. ha)	22,91	22,94	24,57	23,46	24,14	23,15	22,89
	Produkce (mil. t)	31,78	33,08	39,21	35,52	42,35	39,99	39,69
	Zpracování (mil. t)	32,89	33,17	38,85	35,23	41,81	39,98	40,03

Pramen: Oilseeds: World Markets and Trade, USDA listopad 2015

Poznámka: ¹⁾ kvalifikovaný odhad listopad 2015

Dovoz a vývoz olejnin ve světě

V marketingovém roce 2014/15 dosáhl světový dovoz hlavních druhů olejnin (sójové boby, řepkové semeno, slunečnicové semeno, podzemnice olejná, bavlníkové semeno, kopra, palmová jádra) 140,7 mil. t. V marketingovém roce 2015/16 se očekává zvýšení na 143,3 mil. t. Podobný trend má světový vývoz olejnin. V m. roce 2014/15 se vyvezlo ve světě 146,9 mil. t a v m. roce 2015/16 se očekává růst na 147,0 mil. t. Nejvýznamnějšími vývozci olejnin v m. roce 2014/15 byly Brazílie (51,3 mil. t), USA (51,1 mil. t), Kanada (13,1 mil. t) a Argentina (11,4 mil. t) a společně přispívají asi z 86 % do celosvětového vývozu olejnatých semen a zahrnují převážnou většinu vývozu sójových bobů. Největším dovozcem olejnatých semen je Čína, která v marketingovém roce 2014/15 dovezla 83,1 mil. t a z toho 78,4 mil. t činil dovoz sójových bobů. Po Číně je dalším největším dovozcem olejnatých semen Evropská unie, která dovezla 16,9 mil. t a z toho 13,6 mil. t sójových bobů.

Čína patřila také k největším světovým dovozci sójového oleje, kterého v marketingovém roce 2013/14 nakoupila 1,4 mil. t, avšak tyto dovozy každoročně klesají a v m. roce 2014/15 dovezla již jen 0,8 mil. t. Na prvním místě v dovozu sójového oleje byla v m. roce 2014/15 Indie s 2,8 mil. t, která každoročně výrazně navyšuje dovozy sójového oleje (v m. roce 2014/15 nárůst o 53 %). V marketingovém roce 2015/16 se předpokládá další růst dovozu sójového oleje do Indie na 3,2 mil. t. EU dovezla nejvíce v m. roce 2010/11, celkem 906 tis. t sójového oleje, ale pro marketingový rok 2011/12 se dovoz snížil na 386 tis. t. V marketingovém roce 2015/16 se předpokládá mírně nižší dovoz sójového oleje do EU než v marketingovém roce 2014/15, tzn. pokles z 260 tis. t na 150 tis. t.

Čína, ale i ostatní země se snaží doplnit domácí potřebu oleje nákupem velkého množství ostatních rostlinných olejů, zejména řepkového, slunečnicového, ale hlavním dovozním olejem je již řadu let olej palmový. Světově největším dovozcem palmového oleje je Indie s 9,3 mil. t v marketingovém roce 2014/15. Následuje Evropská unie s dovozem 6,8 mil. t a Čína s 5,7 mil. t. Více než polovina z celkového světového vyváženého množství palmového oleje pochází z Indonésie. Druhým největším vývozcem palmového oleje na světě je Malajsie s 37 % z celkového světového vývozu palmového oleje. Obchod se zemědělskými produkty je klíčovým prvkem ve světové ekonomice. Neustálý růst populace, rostoucí kupní síla i v mnoha rozvojových a nově industrializovaných zemích, zvyšující se urbanizace a změny ve spotřebitelských návycích povedou k ještě větší poptávce po zemědělských produktech v příštích 25 letech. To představuje velké výzvy pro celé odvětví zemědělství, počínaje zemědělci prostřednictvím obchodu se zemědělskými produkty, a dále pro potravinářský průmysl. Mezinárodní obchod se zemědělskými produkty bude mít prospěch z růstu poptávky, protože nastane nezbytná rovnováha mezi přebytky ve vyvážejících zemích a narušeným zásobováním v mnoha dalších zemích světa. Tím budou vytvořeny obrovské příležitosti, ale i požadavky, vyplývající z této další internacionalizace a globalizace trhů se zemědělskými produkty. Velmi významné bude průběžné udržování vztahů po celém světě pro všechny účastníky trhu, stejně jako přímý přístup k zemědělským komoditám produkovaným zemědělci na celém světě.

Průměrné měsíční ceny semene řepky a slunečnice – ceny CIF Rotterdam, Hamburg v Kč/t

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Semeno řepky: evropská „00“												
2005	6 053	5 733	6 008	5 962	6 190	6 271	6 212	6 283	6 524	6 722	6 602	6 466
2006	6 242	6 354	6 602	6 650	6 973	7 046	7 216	7 262	7 380	7 560	7 636	7 694
2007	7 625	7 536	7 225	7 131	7 482	7 892	8 360	8 978	9 635	10 013	10 232	10 770
2008	11 382	11 927	12 252	11 205	11 592	11 335	10 175	9 590	9 072	8 156	8 087	7 168
2009	7 968	8 081	7 352	7 732	8 553	8 219	7 025	6 902	6 531	6 800	6 961	7 403
2010	7 472	7 554	7 661	7 889	7 724	8 194	8 767	9 217	9 545	9 527	10 513	12 482
2011	12 691	12 698	12 479	13 230	13 691	14 150	13 021	12 296	11 870	10 709	10 748	10 998
2012	11 753	11 704	11 739	12 384	12 271	12 282	12 845	12 632	12 510	11 975	12 221	11 980
2013	12 081	12 226	12 260	12 358	11 055	10 606	9 755	9 350	9 583	9 658	10 157	10 280
2014	10 017	10 590	11 257	11 388	10 699	10 462	8 862	8 920	8 793	8 969	9 272	9 587
2015	9 965	9 851	10 082	10 280	10 497	10 985	10 324	9 978	9 965	10 272	10 224	
Semeno slunečnice: evropská												
2005	7 554	7 322	7 575	7 638	7 595	7 234	7 390	7 198	7 121	7 019	6 850	6 672
2006	6 384	6 330	6 769	6 952	6 951	6 867	7 002	6 866	6 711	6 618	7 070	7 147
2007	7 240	7 320	7 353	7 650	8 255	8 870	9 536	11 084	12 814	13 318	12 963	12 826
2008	13 666	14 215	14 982	14 770	12 075	11 991	11 384	9 557	8 714	7 227	6 664	6 155
2009	7 064	8 214	7 310	7 103	8 083	7 821	6 768	6 561	6 060	6 503	7 030	7 925
2010	7 948	8 428	8 715	9 040	9 911	8 933	8 767	9 446	10 093	11 185	12 497	13 110
2011	13 112	13 552	12 874	12 909	14 161	14 002	12 170	11 430	10 490	9 244	9 828	10 370
2012	10 685	10 927	11 010	11 686	11 954	11 770	13 032	13 318	13 549	13 013	12 893	12 884
2013	12 928	13 084	12 854	11 267	11 195	10 450	8 843	7 895	8 501	8 811	9 538	9 939
2014	9 633	9 886	10 385	10 235	9 360	9 068	8 619	8 376	8 624	9 121	9 827	10 394
2015	10 518	10 654	10 941	10 840	9 981	10 230	10 644	10 439	10 399	11 188	12 037	

Pramen: FAO, přepočítáno podle průměrných měsíčních kurzů ČNB, od roku 2011 proveden přepočítání údajů

Průměrné měsíční ceny řepkového a slunečnicového oleje FOB Rotterdam v Kč/t

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Řepkový olej surový: cena FOB ex lisovna												
2005	15 732	14 827	14 951	15 044	15 166	15 776	15 857	15 551	16 130	18 190	17 945	17 683
2006	17 396	17 205	17 685	18 508	18 552	18 447	18 421	17 870	17 481	17 520	17 708	17 995
2007	17 521	16 864	16 210	16 564	17 242	18 294	19 010	19 530	20 879	22 966	23 176	25 184
2008	25 278	24 679	24 682	23 381	24 344	24 655	22 977	21 986	21 110	19 563	19 595	16 284
2009	16 777	16 918	14 808	16 376	18 260	17 423	15 476	15 944	14 925	15 662	16 086	16 840
2010	16 775	16 950	16 883	17 156	17 656	18 585	18 720	19 493	19 600	20 429	22 361	26 563
2011	26 499	26 611	26 614	27 366	28 854	29 778	27 526	26 228	24 855	22 494	23 263	23 823
2012	24 872	24 525	24 151	24 598	24 483	24 257	25 110	24 861	24 462	23 392	23 493	22 884
2013	23 355	23 364	23 015	22 534	22 270	21 055	20 066	19 340	19 205	19 034	20 454	20 319
2014	19 227	19 612	20 195	20 232	19 159	18 621	17 745	17 818	17 713	18 199	18 544	18 234
2015	18 562	18 267	18 926	18 881	18 831	19 631	19 366	18 329	18 482	19 339	19 894	
Slunečnicový olej surový: cena FOB ex lisovna												
2005	16 148	16 002	16 126	16 185	16 666	17 430	17 735	16 418	16 321	15 966	14 842	14 972
2006	14 026	14 159	14 443	15 322	15 032	14 946	14 499	14 657	14 917	14 940	15 706	15 346
2007	15 400	15 309	15 108	15 652	17 367	19 485	20 620	22 781	25 409	26 098	25 507	26 501
2008	30 253	31 649	30 272	29 254	31 631	31 972	25 245	21 402	20 053	17 649	16 510	14 784
2009	16 777	17 920	15 811	17 107	18 416	17 177	14 708	14 740	14 089	14 750	15 947	17 589
2010	17 745	17 994	17 862	17 439	18 596	18 775	18 542	20 667	21 056	22 599	25 986	27 667
2011	27 323	27 636	26 144	26 517	28 834	30 855	28 358	25 535	24 552	21 382	22 505	22 643
2012	23 903	23 654	23 665	24 956	25 276	24 400	26 063	26 233	25 616	23 930	24 462	24 403
2013	24 413	24 318	24 183	23 823	24 485	23 985	23 357	18 603	18 587	18 601	19 915	19 717
2014	18 580	18 989	18 649	18 701	18 859	18 742	17 988	17 296	17 606	19 026	19 786	19 645
2015	20 099	19 508	20 240	21 324	22 223	22 359	20 500	19 713	19 664	21 292	21 707	

Pramen: FAO, přepočten podle průměrných měsíčních kurzů ČNB, od roku 2011 proveden přepočten údajů

Země Evropské unie

Evropská unie je největším dovozním regionem zemědělských produktů, ale i největším vývozcem zpracovaných zemědělských produktů na světě. S hospodářskou oblastí pro více než 450 milionů spotřebitelů také reprezentuje největší vnitřní trh. Tradičně je z EU nejvyšší vývoz obilí a dovoz krmiv.

Dle údajů asociace COCERAL dosáhly v roce 2015 v EU podle předběžných údajů plochy hlavních olejnin (řepka, slunečnice, sója) celkem 11 329 tis. ha. Proti roku 2013 se plochy hlavních olejnin snížily o zhruba 181 tis. ha. Průměrný výnos poklesl na 2,60 t/ha. Produkce olejnin v EU se díky plochám a výnosu snížila v roce 2015 na 31 266 tis. t.

U sóji se v marketingovém roce 2014/15 v EU zvýšila produkce na 1 798 tis. t. I u slunečnice a řepky se produkce zvýšila, a to na 9 108 tis. t slunečnice a 24 401 tis. t řepky. U sóji se předběžně odhaduje pokračující růst produkce, zatímco produkce u slunečnice a řepky se odhaduje pokles oproti předchozímu sklizňovému roku. Dle prosincových odhadů evropské asociace COCERAL pro marketingový rok 2015/16 se v EU u řepky očekává snížení produkce na 21 487 tis. t, u slunečnice na 7 818 tis. t a u sóji nárůst na 1 961 tis. t.

Produkční plocha, hektarový výnos a celková produkce semene řepky, slunečnice a sóji v Evropské unii

Ukazatel	MJ.	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ²⁾
Řepka - EU¹⁾							
Plocha	tis. ha	6 916	6 748	6 254	6 680	6 700	6 450
Výnos	t/ha	2,94	2,82	3,10	3,11	3,64	3,33
Produkce	tis. t	20 325	19 043	19 359	20 797	24 401	21 487
Slunečnice - EU¹⁾							
Plocha	tis. ha	3 622	4 182	4 283	4 503	4 313	4 115
Výnos	t/ha	1,88	2,04	1,59	1,97	2,11	1,90
Produkce	tis. t	6 804	8 528	6 794	8 893	9 108	7 818
Sója - EU¹⁾							
Plocha	tis. ha	305	389	357	470	569	764
Výnos	t/ha	2,93	3,04	2,34	2,57	3,16	2,57
Produkce	tis. t	893	1 184	836	1 207	1 798	1 961

Pramen: COCERAL Brussels – Oilseeds Crop Forecast

Poznámka: ¹⁾ od roku 2013 v EU 28

²⁾ odhad COCERAL v prosinci 2015

Produkce hlavních druhů olejnin v zemích EU v letech 2014 – 2015 v tis. t

		Řepka EU 28		Slunečnice EU 28		Sója EU 28		Celkem ²⁾ EU 28	
		2014	2015 ¹⁾	2014	2015 ¹⁾	2014	2015 ¹⁾	2014	2015 ¹⁾
EU celkem		24 683	21 576	9 074	7 908	1 810	1 734	35 567	31 218
EU 15		15 811	14 219	3 012	2 445	1 282	1 391	20 105	18 056
z toho	Německo	6 264	4 998	48	66	0	0	6 311	5 064
	Francie	5 523	5 272	1 579	1 241	227	229	7 329	6 742
	Itálie	55	50	233	242	915	999	1 203	1 291
	Nizozemsko	19	19	0	0	0	0	19	19
	Belgie/Luc.	46	46	0	0	0	0	46	46
	Spojené království	2 461	2 351	0	0	0	0	2 461	2 351
	Irsko	49	49	0	0	0	0	49	49
	Dánsko	712	783	0	0	0	0	712	783
	Řecko	8	8	101	101	0	0	110	110
	Španělsko	106	143	980	699	3	4	1 088	845
	Portugalsko	0	0	20	20	0	0	20	20
	Rakousko	198	100	51	76	137	160	386	336
	Švédsko	325	321	0	0	0	0	325	321
	Finsko	46	79	0	0	0	0	46	79
EU 13		8 872	7 357	6 062	5 463	528	343	15 462	13 162
z toho	Polsko	3 484	2 838	5	5	0	0	3 490	2 843
	Česko	1 537	1 266	42	33	15	5	1 595	1 303
	Slovensko	422	312	225	177	77	46	725	535
	Maďarsko	639	515	1 647	1 599	111	98	2 397	2 211
	Estonsko	166	176	0	0	0	0	166	176
	Lotyšsko	191	230	0	0	0	0	191	230
	Litva	471	495	0	0	0	0	471	446
	Slovinsko	10	10	0	0	0	0	10	10
	Rumunsko	1 388	1 091	2 040	1 853	215	108	3 643	3 051
	Bulharsko	515	391	2 010	1 714	0	0	2 525	2 104
	Chorvatsko	50	35	92	83	110	86	252	204

Pramen: ADM Germany GmbH

Poznámka: ¹⁾ odhad v říjnu 2015²⁾ celkem pouze řepka, slunečnice a sója

Ceny olejnin a jejich produktů na mezinárodních trzích

Ceny olejnatých semen na mezinárodních trzích v USD/t

Marketingový rok říjen – září	Sójové boby					Podzemnice		Slunečnice		Řepka	Kopra
	USA ¹⁾	USA ²⁾	Braz. ³⁾	Arg. ⁴⁾	Rott. ⁵⁾	USA ⁶⁾	Rott. ⁷⁾	USA ⁸⁾	Rott. ⁹⁾	Hamb. ¹⁰⁾	Rott. ¹¹⁾
2004/05	217	214	232	228	277	402	915	316	313	262	431
2005/06	205	202	228	227	261	383	857	261	291	292	387
2006/07	254	264	279	279	335	394	1 128	343	401	375	537
2007/08	414	452	472	469	550	458	1 688	532	745	644	867
2008/09	368	365	403	392	421	517	1 204	461	364	393	487
2009/10	354	357	390	395	429	467	1 209	342	452	419	613
2010/11	454	482	508	511	549	508	1 792	591	661	647	1 188
2011/12	488	505	549	533	562	729	2 480	632	593	616	829
2012/13	530	537	538	543	592	635	1 391	546	580	579	570
2013/14	482	487	514	517	542	524	1 300	480	466	505	854
2014/15	362	356	388	401	407	482	1 294	506	432	417	749
2015/16 říjen*	N/A	320	364	358	376	N/A	1 150	N/A	464	426	736

Pramen: Oilseeds: World Markets and Trade, USDA listopad 2015

Poznámka: ¹⁾ Průměrná tržní cena placená farmářům v USA

²⁾ Cena za hotové na trzích Central Illinois, US. No. 1 Yellow

³⁾ Původ Brazílie, exportní cena FOB Rio Grande

⁴⁾ Původ Argentina, exportní cena FOB Buenos Aires

⁵⁾ Různý původ, cena CIF Rotterdam

⁶⁾ Průměrná tržní cena placená farmářům v USA, neloupané arašidy

⁷⁾ Cena CIF Rotterdam, doručovatel USA, 40/50 %

⁸⁾ Cena placená farmářům v USA

⁹⁾ Cena CIF Rotterdam, původ EU

¹⁰⁾ Cena CIF Hamburk, evropské „00“ odrůdy

¹¹⁾ Cena CIF Rotterdam, původ Indonésie

* předběžné údaje

N/A údaj není k dispozici

Světová produkce rostlinných olejů (v tis. t)

Ukazatel	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ¹⁾
Palmový olej	37 330	41 080	43 990	45 990	48 840	52 580	56 420	59 320	61 440	65 110
Sójový olej	36 450	37 830	35 890	38 790	41 290	42 740	43 090	45 020	48 810	51 010
Řepkový olej	17 130	18 430	20 490	22 560	23 460	24 040	24 790	26 460	27 110	26 340
Slunečnic. olej	10 600	10 030	12 000	12 280	12 430	14 580	13 080	15 800	15 080	15 130
Palmojad. olej	4 430	4 880	5 170	5 590	5 730	6 170	6 560	6 960	7 200	7 530
Podzem. olej	4 530	4 860	5 020	4 870	5 310	5 290	5 510	5 600	5 520	5 550
Bavlníkový olej	5 130	5 210	4 780	4 600	4 960	5 240	5 220	5 170	5 130	4 730
Kokosový olej	3 220	3 530	3 530	3 630	3 710	3 430	3 650	3 380	3 350	3 390
Olivový olej	2 910	2 780	2 780	3 080	3 270	3 460	2 450	3 090	2 400	2 780
Celkem	121 730	128 630	133 650	141 380	148 980	157 540	160 770	170 780	176 050	181 520

Pramen: Oilseeds: World Markets and Trade, USDA listopad 2015

Poznámka: ¹⁾ kvalifikovaný odhad listopad 2015

Ceny rostlinných olejů na mezinárodních trzích v USD/t

Marketingový rok říjen – září	Olej											
	Sójový				Slunečnicový		Podzemnic.		Palm.	Řepk.	Kokos.	Kuku.
	USA ¹⁾	Braz. ²⁾	Arg. ³⁾	Rott. ⁴⁾	USA ⁵⁾	Rott. ⁶⁾	USA ⁷⁾	Rott. ⁸⁾	Malaj. ⁹⁾	Rott. ¹⁰⁾	Rott. ¹¹⁾	U.S. ¹²⁾
2004/05	507	466	471	545	962	703	1 171	1 102	392	660	636	614
2005/06	516	474	467	573	896	635	981	931	416	770	583	555
2006/07	684	673	667	771	1 279	846	1 253	1 219	655	852	812	701
2007/08	1 147	1 190	1 191	1 327	2 010	1 639	2 225	2 018	1 058	1 410	1 306	1 529
2008/09	709	740	741	826	1 108	837	1 539	1 339	633	868	735	722
2009/10	793	848	829	924	1 164	956	1 353	1 291	793	927	921	866
2011/11	1 173	1 210	1 211	1 306	1 899	1 404	1 806	1 751	1 154	1 367	1 772	1 331
2011/12	1 144	1 162	1 164	1 241	1 834	1 254	2 247	2 455	1 032	1 258	1 244	1 236
2012/13	1 039	1 012	1 014	1 098	1 452	1 189	1 934	1 963	791	1 127	858	1 029
2013/14	843	871	870	950	1 304	929	1 430	1 355	803	954	1 278	869
2014/15	697	706	705	778	1 471	850	1 265	1 354	626	782	1 128	827
2015/16 říjen*	598	673	665	742	1 587	883	1 272	1 314	565	802	1 108	807

Pramen: Oilseeds: World Markets and Trade, USDA listopad 2015

Poznámka: ¹⁾ Průměrná velkoobchodní cena surového oleje (v cisterně), Decatur, USA²⁾ Exportní cena FOB Rio Grande, surový, původ Brazílie³⁾ Exportní cena FOB Buenos Aires, surový, původ Argentina⁴⁾ Exportní cena FOB Nizozemí, po vyexpedování z lisovny⁵⁾ Cena FOB surový, v cisterně, původ USA⁶⁾ Cena FOB severozápadní Euro přístavy⁷⁾ Cena FOB lisovny na jihovýchodě USA, surový, v cisterně⁸⁾ Cena CIF Rotterdam, různý původ⁹⁾ Exportní cena FOB v přístavech Malajsie¹⁰⁾ Cena FOB ex lisovna, Rotterdam¹¹⁾ Cena CIF Rotterdam, původ Filipíny/Indonésie¹²⁾ Cena surového oleje, Chicago, USA

* předběžné údaje

Světová produkce pokrutin a extrahovaných šrotů (v tis. t)

Ukazatel	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ¹⁾
Sójové	154 250	159 220	151 870	164 950	174 630	180 480	181 290	189 530	206 500	215 370
Řepkové	25 930	27 590	30 810	33 410	34 590	35 630	36 840	39 360	40 200	39 090
Slunečnicové	11 480	10 600	12 780	13 080	13 240	15 260	13 810	16 610	15 850	15 900
Bavlníkové	15 330	15 590	14 290	13 810	14 830	15 730	15 670	15 630	15 470	14 300
Palmojádrové	5 270	5 830	6 120	6 630	6 770	7 270	7 810	8 320	8 620	9 060
Podzemnicové	5 480	5 890	6 090	5 960	6 470	6 460	6 750	6 860	6 760	6 740
Kokosové	1 710	1 870	1 870	1 920	1 970	1 830	1 940	1 810	1 790	1 810
Ostatní	4 540	5 240	5 350	4 320	5 010	4 180	4 370	4 140	4 290	4 250
Celkem	223 990	231 830	229 180	244 120	257 510	266 830	268 470	282 250	299 490	306 510

Pramen: Oilseeds: World Markets and Trade, USDA listopad 2015

Poznámka: ¹⁾ kvalifikovaný odhad listopad 2015

Ceny šrotů a pokrutin z olejnatých semen na mezinárodních trzích v USD/t

Marketingový rok říjen – září	Šroty, pokrutiny							
	Sójové				Bavlníkové	Slunečnicové		Řepkové
	USA ¹⁾	Braz. ²⁾	Arg. ³⁾	Hamb. ⁴⁾	USA ⁵⁾	USA ⁶⁾	Rott. ⁷⁾	Hamb. ⁸⁾
2004/05	202	172	157	231	137	94	120	131
2005/06	192	176	158	215	159	85	122	129
2006/07	226	199	181	276	166	116	178	184
2007/08	370	337	299	469	280	191	298	298
2008/09	365	333	290	401	281	168	178	195
2009/10	343	327	311	391	244	167	222	221
2010/11	381	383	386	418	302	242	254	278
2011/12	434	442	442	461	303	272	263	295
2012/13	516	489	506	538	366	266	318	353
2013/14	540	500	509	533	416	263	315	323
2014/15	406	376	386	403	335	231	269	269
2015/16 říjen	362	331	346	351	322	234	260	257

Pramen: Oilseeds: World Markets and Trade, USDA listopad 2015

Poznámka: ¹⁾ Průměrná velkoobchodní cena, Decatur, USA, 48 % proteinu

²⁾ Exportní cena FOB Brazílie, 48 % proteinu

³⁾ Exportní cena FOB Argentina, pelety

⁴⁾ Cena FOB Hamburg, po vyexpedování z lisovny, 44/45 % proteinu

⁵⁾ Cena FOB Memphis FOB, 41 % proteinu zjištěného extrakcí rozpouštědly

⁶⁾ Cena FOB Minneapolis, USA, 32 % proteinu

⁷⁾ Cena CIF Rotterdam, (od září 2013 původem z Francie HiPro a.o.)

⁸⁾ Cena FOB Hamburk, po vyexpedování z lisovny, 34 % proteinu

* předběžné údaje

PĚSTOVÁNÍ, ZPRACOVÁNÍ A SPOTŘEBA OLEJNIN V ČESKÉ REPUBLICE

Pro marketingový rok 2014/15 bylo v České republice oseto olejninami 464,3 tis. ha a olejninu zaujímaly celkem 18,1 % na celkové osevní ploše v ČR. Podle definitivních údajů Českého statistického úřadu o sklizni zemědělských plodin dosáhla celková produkce olejnin 1 644,1 tis. t. Meziroční pokles sklizňových ploch olejnin činil 22,6 tis. ha, tj. 5 %. Přesto celková produkce meziročně stoupla o 110,4 tis. t, tj. o 7 %. Na celkové výši sklizňových ploch se v roce 2014 nejvíce podílela řepka olejná se 389,3 tis. ha, následoval mák s 27,0 tis. ha, slunečnice se sklizňovou plochou 18,6 tis. ha a hořčice na semeno s 18,5 tis. ha. Sója byla v roce 2013 sklizena z 7,2 tis. ha. Len olejný a ostatní olejninu byly pěstovány na celkem 3,7 tis. ha.

Podle údajů ČSÚ bylo pro marketingový rok 2015/16 v České republice oseto olejninami 446,0 tis. ha. Oproti předchozímu roku jde o snížení ploch o 4 %. Předpokládaná produkce olejnatých semen se odhaduje 1 368,6 tis. t.

Osevní a sklizňové plochy, hektarové výnosy a celková sklizeň olejnin v ČR

Marketingový rok	Osevní plocha ha	Sklizňová plocha ha	Výnos t/ha	Produkce celkem t
1991/92	162 582	161 600	2,51	405 558
1992/93	167 459	165 706	2,00	331 227
1993/94	193 695	192 399	2,17	417 505
1994/95	250 469	248 776	2,06	511 783
1995/96	326 406	325 336	2,26	735 921
1996/97	279 754	276 600	2,12	586 060
1997/98	274 115	270 000	2,25	608 221
1998/99	352 607	349 624	2,23	778 982
1999/00	468 478	465 806	2,30	1 072 766
2000/01	408 663	404 683	2,33	943 554
2001/02	436 551	432 302	2,49	1 078 750
2002/03	409 738	409 738	2,01	823 401
2003/04	421 299	421 299	1,43	601 248
2004/05	382 429	382 428	2,90	1 108 485
2005/06	399 531	399 526	2,40	958 742
2006/07	437 940	437 940	2,41	1 056 145
2007/08	451 657	451 657	2,54	1 145 526
2008/09	483 851	483 851	2,47	1 194 207
2009/10	486 533	486 533	2,63	1 279 618
2010/11	490 420	490 420	2,37	1 160 093
2011/12	464 405	464 405	2,55	1 183 736
2012/13	470 819	470 819	2,57	1 210 710
2013/14	486 908	486 908	3,15	1 533 659
2014/15	464 274	464 274	3,54	1 644 058
2015/16 ¹⁾	446 022	446 022	3,07	1 368 557

Pramen: ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ hektarový výnos a celková produkce – kvalifikovaný odhad MZe ČR

ŘEPKA OLEJNÁ

Řepka olejná je v České republice komoditou, jejíž pěstování je v posledních letech pro většinu zemědělských podniků velmi příznivé. Náklady na pěstování řepky sice v posledních letech mírně rostou, ale dosahovaný průměrný hektarový výnos a velmi příznivé CZV řadí řepku mezi rentabilní plodiny. V marketingovém roce 2003/04 klesly plochy řepky olejné pod 300 tis. ha a v následujícím čtyřletém období se řepka v ČR pěstovala na 251 tis. až 292 tis. ha. Od marketingového roku 2007/08 opět pěstitelské plochy překračují 300 tis. ha a produkce řepkového semene 1 mil. t. Veškeré sklizené řepkové semeno nachází uplatnění na domácích i zahraničních trzích.

Osevní a sklizňové plochy, hektarové výnosy a produkce řepky olejné v ČR

Marketingový rok	Osevní plocha ha	Sklizňová plocha ha	Výnos t/ha	Produkce celkem t
1991/92	127 773	126 890	2,74	348 292
1992/93	136 473	135 895	2,16	292 939
1993/94	167 423	166 995	2,26	377 233
1994/95	190 721	189 913	2,38	451 628
1995/96	252 675	252 675	2,62	662 176
1996/97	228 775	226 533	2,30	520 572
1997/98	229 767	227 310	2,47	560 509
1998/99	265 560	264 310	2,57	680 216
1999/00	350 353	348 949	2,67	931 053
2000/01	325 338	323 842	2,61	844 428
2001/02	344 117	343 004	2,84	973 321
2002/03	313 025	313 025	2,27	709 533
2003/04	250 959	250 959	1,55	387 805
2004/05	259 460	259 460	3,60	934 674
2005/06	267 160	267 160	2,88	769 377
2006/07	292 247	292 247	3,01	880 172
2007/08	337 571	337 571	3,06	1 031 920
2008/09	356 924	356 924	2,94	1 048 943
2009/10	354 826	354 826	3,18	1 128 119
2010/11	368 824	368 824	2,83	1 042 418
2011/12	373 386	373 386	2,80	1 046 071
2012/13	401 319	401 319	2,76	1 109 137
2013/14	418 808	418 808	3,45	1 443 210
2014/15	389 298	389 298	3,95	1 537 320
2015/16 ¹⁾	366 180	366 180	3,46	1 265 704

Pramen: ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ odhad ČSÚ, září 2015

Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2009/28/ES o zavedení povinného přimíchávání biosložek do pohonných hmot i v České republice zvýšila poptávku po semenu řepky olejky. To ovlivnilo zvýšení osevních ploch a produkci řepkového semene. K výrobě metylesteru řepkového oleje pro domácí trh a vývoz je ročně v České republice spotřebováno přibližně 550 tis. t řepkového semene. Zvyšující se poptávka na domácím, ale hlavně na zahraničním trhu má vliv na výrazný růst CZV a deklarovaných hodnot při zahraničním odchodu a hlavně cen burzovních.

V marketing. roce 2013/14 dosáhla úroda řepky 1 443,2 tis. t, což znamená meziroční nárůst produkce o 30 %. Zvýšení produkce bylo ovlivněno rozšířením osevní plochy na rekordních 418,8 tis. ha (+4 %), ale také meziročním nárůstem odhadovaného hektarového výnosu na 3,45 t/ha (+25 %). V následujícím marketing. roce došlo k dalšímu zvýšení produkce o 6 % na rekordních 1 537,3 tis. t, a to i přesto, že sklizňové plochy byly meziročně menší o 7 %. Pro sklizeň v marketing. roce 2015/16 byla osevní plocha opět menší, a to o 6 %. Z celkových 366,2 tis. ha řepky se odhaduje sklizeň 1 265,7 tis. t.

Ceny řepkového semene

Ceny řepkového semene jsou v České republice ovlivňovány domácí spotřebou a hlavně vývozem, protože od vstupu do EU je v průměru 30 % domácí produkce vyváženo. V marketingových letech 2007/08 a 2008/09 bylo vyvezeno dokonce více než 41 % domácí produkce. V marketingovém roce 2009/10, kdy byla dosažena velmi vysoké produkce (1 128,1 tis. t) tvořil vývoz 40 % domácí produkce. V marketingovém roce 2010/11 bylo z České republiky vyvezeno pouze 252,8 tis. t řepkového semene včetně osiva, tj. 24 % celkové domácí produkce. Od propadu vývozu v marketingovém roce 2010/11 se procentuální zastoupení vývozu v domácí produkci opět pohybuje nad 30 %.

Průměrné roční CZV řepkového semene za kalendářní rok (bez DPH)

Kalendářní rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁾
Kč/t	7 183	5 628	6 657	7 418	9 785	7 104	7 545	11 381	11 843	10 949	9 724	9 829

Pramen: ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ průměrná CZV od ledna do listopadu

Ceny zemědělských výrobců (CZV) sleduje ČSÚ měsíčně a provádí výpočet průměrných cen za kalendářní rok. Průměrná CZV uváděná za kalendářní rok je však ve vztahu ke konkrétní sklizni u některých komodit méně vhodná, protože je ovlivněna údaji ze dvou (většinou rozdílných) sklizní.

Pro cenové hodnocení komodity je vhodné užívat průměrnou cenu za marketingový rok, kterou však ČSÚ neuvádí. Proto jsou údaje o ročních průměrných cenách za marketingový rok vypočteny pouze aritmetickým průměrem. Údaje vypočtené za marketingový rok jsou kompatibilní s údaji světových agentur např. EUROSTAT, Datamonitor, USDA - Foreign Agricultural Service, Oil World, asociace COCERAL i dalších.

Průměrné měsíční (roční) CZV řepkového semene v Kč/t za marketing. rok (bez DPH)

Ukazatel	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Průměr ¹⁾
1995/96	5 493	5 447	5 483	5 551	5 530	5 755	5 900	5 907	5 830	5 606	*	6 143	5 695
1996/97	6 028	5 866	5 879	5 826	6 051	6 036	6 094	6 375	6 250	6 230	*	7 375	6 183
1997/98	6 651	6 415	6 473	6 579	7 127	7 078	7 361	7 150	7 170	7 838	*	*	6 984
1998/99	6 920	6 953	6 988	6 986	7 431	7 462	7 294	7 415	7 108	7 080	*	7 130	7 161
1999/00	5 335	5 303	5 325	5 491	5 742	5 894	5 785	5 883	5 910	5 733	5 963	*	5 669
2000/01	6 073	6 098	6 213	6 458	6 529	6 822	6 822	7 312	7 563	7 195	*	*	6 709
2001/02	6 570	6 679	6 817	7 140	7 446	7 841	7 681	7 595	7 900	*	7 625	7 185	7 316
2002/03	5 782	5 799	6 215	6 814	7 235	7 396	7 572	7 515	7 276	7 433	*	*	6 904
2003/04	7 259	6 936	7 509	7 773	7 983	8 134	8 241	8 658	8 944	8 579	8 517	*	8 048
2004/05	7 467	6 524	6 300	6 241	6 178	6 244	6 105	5 942	5 638	5 596	5 693	5 611	6 128
2005/06	5 637	5 333	5 419	5 747	5 942	6 209	6 194	6 270	6 333	6 420	6 569	6 767	6 070
2006/07	6 654	6 737	6 787	6 875	6 939	7 125	7 042	7 080	7 122	6 974	6 877	6 756	6 914
2007/08	7 117	7 307	7 629	8 072	8 502	8 532	9 849	10 193	10 884	10 900	10 956	10 549	9 208
2008/09	9 908	9 442	9 238	8 863	8 491	8 142	8 174	7 787	7 659	7 363	7 241	7 829	8 345
2009/10	7 170	6 482	6 302	6 281	6 290	6 668	6 799	7 124	7 268	7 358	7 556	7 791	6 924
2010/11	7 549	7 672	7 776	8 455	8 631	8 768	10 313	11 830	11 830	11 695	11 954	11 770	9 854
2011/12	10 847	10 811	10 939	10 893	10 828	10 769	11 002	11 094	11 421	11 585	12 118	12 213	11 210
2012/13	12 201	11 806	11 983	12 033	12 202	12 455	11 954	12 179	12 320	12 204	12 009	11 621	12 081
2013/14	10 652	10 289	9 720	9 321	9 473	9 642	9 710	9 868	10 077	10 397	11 047	10 880	10 090
2014/15	9 247	9 333	9 125	9 037	8 960	9 009	9 521	9 676	9 736	9 765	9 837	9 917	9 430
2015/16	9 868	9 879	9 897	9 979	10 047								9 934

Pramen: ČSÚ, propočet MZe ČR

Poznámka: * v takto označeném měsíci pramen ceny neuvádí

¹⁾ aritmetický průměr za sledované období

Zahraniční obchod České republiky s řepkou olejnou

Dovoz se meziročně prudce snížil, právě díky vysoké domácí produkci. Vývoz pokračoval ve stále vysokém trendu a za marketingový rok 2014/15 bylo vyvezeno 508,1 tis. t řepkového semene s průměrnou vývozní hodnotou 9 207 Kč/t.

Nejvýznamnější země českého zahraničního obchodu při dovozu řepkového semene jsou v posledních letech Slovensko, Polsko, Maďarsko a Rakousko. Export řepkového semene je směřován zejména do Německa, Slovenska, Nizozemska, Polska a Maďarska.

Dovoz semene řepky olejné do ČR celkem a deklarovaná dovozní hodnota semene, kromě osiva, za kalendářní rok

Ukazatel	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁾
Množství v t	39 251	16 261	114 629	112 053	178 354	143 579	92 738	89 931
Hodnota v Kč/t	10 509	6 887	8 403	11 742	12 499	10 999	9 241	10 143

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ dovoz semene řepky olejné od ledna do září

Dovoz semene řepky olejné do ČR celkem a deklarovaná dovozní hodnota semene, kromě osiva, za marketingový rok

Ukazatel	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ¹⁾
Množství v t	31 474	63 845	105 142	101 762	220 441	79 648	110 595	58 832
Hodnota v Kč/t	10 406	7 786	10 297	11 716	12 414	9 536	9 418	10 291

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ dovoz semene řepky olejné za červenec až září 2015

Vývoz semene řepky olejné z ČR celkem a deklarovaná vývozní hodnota semene, kromě osiva, za kalendářní rok

Ukazatel	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁾
Množství v t	387 158	510 846	291 496	174 063	353 083	492 797	422 645	443 934
Hodnota v Kč/t	9 539	7 272	7 621	10 799	11 985	9 791	8 581	9 909

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ vývoz semene řepky olejné od ledna do září

Vývoz semene řepky olejné z ČR celkem a deklarovaná vývozní hodnota semene, kromě osiva, za marketingový rok

Ukazatel	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ¹⁾
Množství v t	432 638	444 868	250 118	300 216	382 932	529 155	508 144	92 628
Hodnota v Kč/t	9 097	6 899	8 593	11 538	11 380	9 017	9 207	9 996

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ vývoz semene řepky olejné za červenec až září 2015

Porovnání cen zemědělských výrobců ČR, deklarovaných vývozních a dovozních hodnot a cen na zahraničních trzích u řepkového semene v Kč/t

Marketingový rok	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Ceny zemědělských výrobců v ČR	9 208	8 345	6 924	9 854	11 210	12 081	10 090	9 430
Deklarovaná vývozní hodnota	7 876	9 097	6 899	8 593	11 538	11 380	9 017	9 207
Deklarovaná dovozní hodnota	8 701	10 406	7 786	10 297	11 716	12 414	9 536	9 418
Cena CIF Hamburg ¹⁾	10 640	8 218	7 343	12 283	11 694	11 125	10 167	9 622

Pramen: ČSÚ, Statistika zahraničního obchodu ČSÚ, Oilseeds: World Markets and Trade - USDA

Poznámka: ¹⁾ Přepočet proveden podle kurzu ČNB

Následná bilance semene řepky olejné v České republice poskytuje celkový pohled na vývoj nabídky a užití. Potvrzuje postupnou stabilizaci tukového průmyslu a zlepšující se tržní stabilitu této komodity po vstupu ČR do EU. V bilanci jsou zpětně provedeny opravy zpřesněných základních údajů statistiky zahraničního obchodu ČSÚ.

Bilance výroby a užití semene řepky olejné

Ukazatel	MJ.	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ¹⁾
Sklizňová plocha	tis. ha	356,9	354,8	368,8	373,4	401,3	418,8	389,3	366,2
Hektarový výnos	t/ha	2,94	3,18	2,83	2,80	2,76	3,45	3,95	3,46
Produkce	tis. t	1 048,9	1 128,1	1 042,4	1 046,1	1 109,1	1 443,2	1 537,3	1 265,7
Dovoz	tis. t	32,6	64,9	106,3	103,0	221,7	81,1	111,7	130,0
Celková nabídka	tis. t	1 101,6	1 207,1	1 164,6	1 217,6	1 446,3	1 592,3	1 696,6	1 483,9
Průmysl. zprac. ²⁾	tis. t	649,3	740,1	840,8	795,7	971,8	978,3	1 062,6	963,0
z toho MEŘO*	tis. t	300,0	367,2	475,0	503,6	407,9	463,3	554,2	478,0
z toho vlastní spotřeba k potravinářským účelům ³⁾	tis. t	293,8	273,9	217,8	106,1	352,9	351,2	389,0	331,0
Osivo	tis. t	2,5	2,5	2,5	2,5	2,7	3,2	2,5	2,5
Vývoz	tis. t	435,7	448,6	252,8	303,9	403,8	563,2	543,3	400,0
Konečná zásoba	tis. t	14,1	15,9	68,5	115,5	68,0	47,6	88,2	118,4

Pramen: ČSÚ, MZe ČR

Poznámka: ¹⁾ predikce MZe ČR

²⁾ kvalifikovaný odhad MZe ČR

³⁾ údaje dle statistického zjišťování Mze

* Zdroj VÚZT & SVB s ohledem na účinnost získávání řepkového oleje a jeho reesterifikaci, řepka olejka 2,55 kg na 1 kg MEŘO

SLUNEČNICE

Rekordních pěstebních ploch slunečnice (48,7 tis. ha) a také rekordní produkce (114,5 tis. t) bylo dosaženo v marketingovém roce 2003/04. Od té doby plochy slunečnice v České republice neustále klesají. Významný byl ještě marketingový rok 2006/07, kdy byla slunečnice pěstována na ploše přes 47 tis. ha, ze kterých bylo získáno 101 tis. t. Po tomto m. roce následoval propad na 24,4 tis. ha s produkcí 52 tis. t. Cena zemědělských výrobců se zvýšila z průměrných 5 927 Kč/t na 9 196 Kč/t v marketingovém roce 2007/08. Vývoz slunečnicového semene se kvůli nízké produkci meziročně snížil z 61,6 tis. t na 36,0 tis. t v marketingovém roce 2007/08. Dovoz se zvýšil až v roce 2008/09 na 20,5 tis. t.

Produkční plochy v dalších letech v ČR mírně narůstaly až do marketingového roku 2011/12, kdy bylo oseto 28,6 tis. ha s produkcí 70,9 tis. t. Ceny zemědělských výrobců vystoupaly na průměrných 9 633 Kč/t této produkce. Od té doby nastává opět období poklesu ploch slunečnice. Marketingový rok 2014/15 byl pro slunečnici dalším nepříznivým rokem. Pokles ploch na 18,6 tis. ha znamenal meziroční pokles produkce o 10 % na 42,3 tis. t. Nízká CZV nemotivovala pěstitele k pěstování slunečnice a plochy v m. roce 2015/16 opět klesly na 15,5 tis. ha. Podle předběžných údajů ČSÚ bylo z této plochy sklizeno 32,6 tis. t slunečnicových semen díky výnosu 2,1 t/ha.

Konečná výše sklizně slunečnice a její kvalita byla opět v letošním roce výrazně ovlivněna rozmary počasí v průběhu vegetace. Z pohledu pěstitelů slunečnice lze letošní rok velmi obecně ve srovnání s dlouhodobými měsíčními teplotními a srážkovými normály hodnotit jako rok extrémně suchý s nadnormálními průměrnými měsíčními teplotami během sledovaných měsíců a to především v červenci a srpnu, s výjimkou května.

Osevní a sklizňové plochy, hektarové výnosy a produkce slunečnice v ČR

Marketingový rok	Osevní plocha ha	Sklizňová plocha ha	Výnos t/ha	Produkce celkem t
1991/92	10 750	9 371	2,24	20 970
1992/93	11 022	10 872	2,45	26 689
1993/94	12 000	11 800	2,50	29 500
1994/95	16 160	16 101	1,90	30 589
1995/96	19 476	19 387	1,66	32 180
1996/97	19 816	19 710	1,93	38 065
1997/98	11 055	10 885	2,09	22 801
1998/99	17 326	17 274	2,11	36 475
1999/00	28 500	28 450	2,22	63 228
2000/01	30 757	30 549	2,14	65 421
2001/02	28 658	28 658	1,99	57 029
2002/03	24 242	24 242	2,25	54 544
2003/04	48 705	48 706	2,35	114 508
2004/05	39 393	39 393	2,16	84 906
2005/06	39 648	39 648	2,39	94 820
2006/07	47 068	47 071	2,15	100 973
2007/08	24 425	24 426	2,13	52 027
2008/09	24 468	24 468	2,49	60 933
2009/10	25 621	25 621	2,38	61 031

Marketingový rok	Osevní plocha ha	Sklizňová plocha ha	Výnos t/ha	Produkce celkem t
2010/11	27 172	27 172	2,11	57 358
2011/12	28 554	28 554	2,48	70 900
2012/13	24 634	24 634	2,31	56 943
2013/14	21 276	21 276	2,20	46 799
2014/15	18 607	18 607	2,27	42 314
2015/16 ¹⁾	15 450	15 450	2,11	32 578

Pramen: ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ odhad ČSÚ, září 2015

Ceny slunečnicového semene

Průměrné roční CZV slunečnicového semene za kalendářní rok (bez DPH)

Kalendářní rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁾
Kč/t	6 399	6 040	7 455	9 287	7 084	7 161	10 240	10 477	10 610	8 447	8 767

Pramen: ČSÚ

Poznámky: ¹⁾ průměrná CZV od ledna do listopadu

Opět musíme upozornit na průměrné CZV za kalendářní a marketingový rok. Obdobně jako u ostatních komodit, CZV semene slunečnice sleduje ČSÚ měsíčně a provádí výpočet průměrných cen za kalendářní rok. Tato cena je pak průměrem CZV složeným z údajů za dvě převážně rozdílné sklizně. Proto i u slunečnicových semen provádíme přepočty těchto měsíčních CZV na průměrnou cenu za marketingový rok, vzhledem ke vztahu ke konkrétní sklizni.

Průměrné měsíční (roční) CZV slunečnicového semene v Kč/t za market. rok (bez DPH)

Ukazatel	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Průměr ¹⁾
1995/96	5 886	*	*	6 410	6 802	7 029	7 049	7 894	8 176	7 490	*	*	7 092
1996/97	*	*	*	6 546	6 758	7 886	7 473	8 299	8 133	*	*	*	7 516
1997/98	*	*	*	6 699	7 248	*	*	*	*	*	*	*	6 974
1998/99	*	*	*	7 004	7 593	9 057	9 791	9 724	8 985	8 875	9 505	*	8 817
1999/00	9 260	*	6 898	6 124	6 220	6 438	7 161	7 094	7 330	8 054	*	*	7 175
2000/01	*	*	7 208	7 365	7 707	7 690	8 053	8 152	8 293	9 323	*	8 190	7 998
2001/02	*	*	8 283	7 975	8 001	8 733	8 545	8 437	8 855		*	*	8 404
2002/03	*	*	7 893	7 815	8 363	8 617	8 511	8 812	*	9 167	*	*	8 454
2003/04	*	*	6 445	6 383	6 199	6 434	6 817	7 240	7 982	7 405	7 992	7 985	7 088
2004/05	8 890	*	6 248	5 789	5 723	6 243	6 171	6 311	6 833	6 342		6 703	6 525
2005/06	*	*	*	5 804	6 081	6 080	6 803	*	6 933	*	*	*	6 340
2006/07	*	*	*	5 318	5 474	6 073	6 545	5 959	5 782	6 275	5 991	*	5 927
2007/08	6 700	7 133	8 033	9 307	10 332	10 608	10 041	7 875	11 100		10 833	*	9 196
2008/09	*	*	8 380	6 850	7 322	7 787	7 129	7 342	7 044	7 628	*	7 352	7 426
2009/10	*	*	*	5 138	5 515	5 057	5 343	5 933	*	7 627	7 267	6 796	6 085

Ukazatel	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Průměr ¹⁾
2010/11	*	*	*	8 016	7 791	8 500	9 575	10 891	11 050	10 488	10 496	*	9 601
2011/12	*	*	*	9 239	8 699	8 768	9 401	9 133	10 497	10 229	10 353	10 379	9 633
2012/13	*	*	11 144	10 815	11 050	11 251	10 667	11 504	11 835	*	*	*	11 181
2013/14	*	*	*	8 591	8 644	8 724	8 713	8 649	8 621	*	8 746	9 133	8 728
2014/15	*	*	7 575	7 653	7 630	7 958	7 822	8 238	8 097	*	*	*	7 853
2015/16	*	*	*	9 247	9 774								9 511

Pramen: ČSÚ, MZe ČR

Poznámka: * v takto označeném měsíci pramen ceny neuvádí

¹⁾ aritmetický průměr za sledované období marketingového roku

Zahraniční obchod České republiky se slunečnicovým semenem

Nejvýznamnější země českého zahraničního obchodu při dovozu slunečnicového semene jsou v posledních letech Slovensko, Rakousko, Německo a Maďarsko. Při vývozu jsou hlavní odběratelé Německo, Slovensko, Polsko a Nizozemsko.

Dovoz slunečnicového semene do ČR celkem a deklarovaná dovozní hodnota semene, kromě osiva, za kalendářní rok

Kalendářní rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁾
Množství v t	15 410	11 196	5 620	36 340	40 575	52 255	93 676	48 249
Hodnota v Kč/t	10 607	9 545	14 668	11 778	11 524	11 469	9 820	11 076

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ dovoz slunečnicového semene od ledna do září

Dovoz slunečnicového semene do ČR celkem a deklarovaná dovozní hodnota semene, kromě osiva, za marketingový rok

Marketing. rok	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ¹⁾
Množství v t	20 529	4 024	13 065	46 116	37 711	70 908	82 340	10 143
Hodnota v Kč/t	8 485	15 520	14 386	10 656	13 162	10 558	10 080	11 028

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ dovoz slunečnicového semene za červenec až září 2015

Vývoz slunečnicového semene z ČR celkem a deklarovaná vývozní hodnota semene, kromě osiva, za kalendářní rok

Kalendářní rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁾
Množství v t	51 267	37 913	39 830	37 741	49 218	25 498	23 889	12 017
Hodnota v Kč/t	10 780	6 780	7 417	10 150	11 127	13 516	10 994	10 627

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ vývoz slunečnicového semene od ledna do září

Vývoz slunečnicového semene z ČR celkem a deklarovaná vývozní hodnota semene, kromě osiva, za marketingový rok

Marketing. rok	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ¹⁾
Množství v t	43 346	48 661	35 658	49 817	34 115	20 367	21 939	1 850
Hodnota v Kč/t	8 575	6 533	9 312	10 496	12 817	12 996	9 787	12 017

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ vývoz slunečnicového semene za červenec až září 2015

Porovnání cen zemědělských výrobců ČR, deklarovaných vývozních a dovozních hodnot a cen na zahraničních trzích u slunečnicového semene v Kč/t

Marketingový rok	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Ceny zemědělských výrobců v ČR	7 426	6 085	9 601	9 633	11 181	8 728	7 853
Deklarovaná vývozní hodnota	8 575	6 533	9 312	10 496	12 817	12 996	9 787
Deklarovaná dovozní hodnota	8 485	15 520	14 386	10 656	13 162	10 558	10 080
Ceny placené farmářům v USA ¹⁾	8 990	6 471	10 380	12 272	10 657	9 664	11 676
Cena c.i.f. Rotterdam ¹⁾	7 098	8 552	11 609	11 514	11 320	9 382	9 968

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ, Oilseeds: World Markets and Trade – USDA, přepočten podle kurzů ČNB

Poznámka: ¹⁾ průměrné ceny Rotterdam a USA vycházejí z marketingového roku říjen – září

Následující bilance výroby a užití slunečnicového semene v České republice poskytuje celkový pohled na vývoj od marketingového roku 2007/08. Ukazuje výkyvy v produkčních plochách, hektarových výnosech i produkci. Vzhledem k nedostupnosti údajů musí být u domácí spotřeby slunečnicového semene uplatněn kvalifikovaný odhad. V bilanci jsou zpětně provedeny opravy zpřesněných údajů statistiky zahraničního obchodu ČSÚ a tím i opravy následných propočtů.

Bilance výroby a užití semene slunečnice

Ukazatel	MJ.	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ¹⁾
Sklizňová plocha	tis. ha	24,5	25,6	27,2	28,6	24,6	21,3	18,6	15,5
Hektarový výnos	t/ha	2,49	2,38	2,11	2,48	2,31	2,20	2,27	2,11
Produkce	tis. t	60,9	61,0	57,4	70,9	56,9	46,8	42,3	32,6
Dovoz	tis. t	20,7	4,2	13,2	46,3	37,8	71,1	82,5	80,0
Celková nabídka	tis. t	95,0	84,1	73,1	118,4	113,3	142,2	161,4	151,8
Domácí spotřeba celkem ²⁾	tis. t	32,5	32,9	36,5	50,0	54,0	85,0	100,0	120,0
Vývoz	tis. t	43,6	48,7	36,0	49,8	35,1	20,6	22,1	16,8
Konečná zásoba	tis. t	18,9	2,5	1,2	18,6	24,2	36,5	39,3	15,0

Pramen: ČSÚ, MZe ČR

Poznámka: ¹⁾ predikce MZe ČR

²⁾ kvalifikovaný odhad MZe ČR

Z celkové výše uvedené plochy bylo podle šetření SPZO v roce 2015 pěstováno přibližně 13,5 tis. ha (87 %, 2014: 95 %) slunečnice pro zpracování na olej, dále okolo 1,0 tis. ha (6,6 %, 2014: 1,0 %) tzv. typu „high oleic“, o který v letošním roce výrazně narostl zájem a zvýšil se i počet obchodníků s tímto typem slunečnice (jedná se hybridy se zvýšeným podílem kyseliny olejové v oleji, kterého má být z celkového podílu oleje obsaženo min. 82 %, dále jen HO) a přibližně 0,9 tis. ha (6,0 %, 2014: 3,6 %) hybridů pro využití do směsí pro ptactvo (krmný typ). U krmného typu v posledních letech dochází k trvalému poklesu ploch i zájmu ze strany pěstitelů. Je to dáno především malým rozdílem mezi nákupní cenou u olejného a krmného typu a celkově nižší výnosovou úrovní u nás nabízených hybridů (vyšší

rizikovost pěstování). U hybridů HO byla zaznamenána v posledních dvou letech stagnace ploch. Podle zpracovatelských společností bude i do budoucna vyšší zájem o hybridy HO. Podle dostupných údajů předpokládají zájem o pěstování hybridů HO s nabídkou zpětného zobchodování produkce s finančně zvýhodněnou cenou oproti ceně běžného olejného typu.

Osivo slunečnice patří, pokud se týká tvaru, rozměru (obvykle i několik velikostních frakcí) a hmotnostní odlišnosti, k nejproblematictější plodině v nárocích na secí stroj. V posledních letech zaznamenáváme významnější změny podle finančních možností a požadavků zemědělských firem v technické vybavenosti secími stroji. Letos byla dle SPZO kvalita dodávaného osiva až na výjimky dobrá. Situace se však u některých osiv hybridů i v letošním roce opakovala, kdy byly zjišťovány až čtyři velikostní frakce v rámci jednoho balení, včetně obsažených málo vyvinutých nažek, mechanicky poškozených s nízkou biologickou hodnotou a energií klíčivosti. Ta se pak projevovала nižší polní vzcházivostí (energie vzcházení) a dokonce i vyšší nekompletností porostů. S ohledem na to, že téměř všechna osiva slunečnice jsou do ČR dovážena, je nutné požadovat kvalitu po svém dodavateli osiva slunečnice. Po dodávce osiv je vhodné provést jeho okamžitou kontrolu a tu nenechávat až těsně před vlastním setím na poli, kdy už je na reklamaci obvykle pozdě.

V podmínkách České republiky si slunečnice v posledních letech upevňuje svou produkci významné místo mezi plodinami zde pěstovanými. Historicky krátké období pěstování slunečnice v těchto klimatických podmínkách zvyšuje její narůstající význam. V posledních letech se stále více pěstuje v okrajových obilnářských oblastech, protože se jen těžko hledají dlouhodobě ekonomicky zajímavé plodiny. Výhodou slunečnice je bezproblémové zpeněžení produkce, i když samotná realizační cena není pro zemědělce vždy nejatraktivnější. Šlechtění nových hybridů dává perspektivu úspěšného pěstování slunečnice i v dalších oblastech České republiky.

MÁK SETÝ

Je jen málo evropských i světových zemí, kde pěstování máku k potravinářskému užití bylo v posledních letech tak ekonomicky uspokojivé jako v České republice. Růst sklizňových ploch z 9,3 tis. ha v marketingovém roce 1990/91 na 69,8 tis. ha v marketingovém roce 2008/09 to dokazuje. Stabilní, ale na velmi nízké úrovni však zůstává hektarový výnos makového semene, který se od čtyřicetiletého průměru 0,68 t/ha v jednotlivých letech podle údajů ČSÚ příliš neliší. Celková produkce makového semene vzrostla od marketingového roku 1990/91 vzhledem k růstu sklizňových ploch z 10,2 tis. t na 49,4 tis. t v roce 2008/09. Během posledních 4 let však následoval pokles až na pouhých 12,8 tis. t.

Pro české pěstitele, ale i obchodní organizace byl mák velmi ziskovou komoditou, protože produkce makového semene je v dlouhodobém průměru z 87,4 % exportována. Vedle tržeb za semeno přináší ekonomické zhodnocení i makovina, používaná k výrobě morfinu. Přestože je ČR v produkci máku na předním místě ve světě, z naší makoviny pochází pouze 3 – 4 % legálně vyráběho morfinu.

Vysoké ceny máku na zahraničních trzích vyrovnaly rentabilitu pěstování a umožnily ostatním světovým i evropským pěstitelům návrat se svou produkcí na zahraniční trhy. Se zvýšenou nabídkou začala cena makového semene prudce klesat. V marketingovém roce 2008/09 bylo z České republiky vyvezeno sice rekordních 31,4 tis. t makového semene kromě osiva, ale deklarovaná vývozní hodnota meziročně klesla z 67 291 Kč/t na 37 252 Kč/t. V následujících letech reagovali pěstitelé na sníženou poptávku i nepříznivou CZV snížením ploch máku.

V marketingovém roce 2012/13 dosáhla v ČR celková produkce máku 12,8 tis. t, což je nejméně od m. roku 1997/98. Dovezeno bylo kromě osiva 5,3 tis. t a vyvezeno 19,9 tis. t semene máku. Deklarovaná hodnota při vývozu stoupla na průměrných 40,2 Kč/kg, tj. meziroční nárůst o 13,3 Kč/kg. V následujícím m. roce již plochy začaly mírně stoupat, a to na 20,3 tis. ha. Produkce z této plochy byla 13,9 tis. t.

Pro marketingový rok 2015/16 bylo v ČR oseto mákem 32,7 tis. ha, což je o 21 % více než v roce minulém. Celková produkce semene máku se předběžně odhaduje na 26,9 tis. t.

Průběh roku 2015 v jarním období se velice podobal roku předchozímu (nízké teploty, srážky). Opět byly některé plochy přesety, a to hlavně z důvodu slévacosti půd, a tím pádem i špatného vzcházení rostlin. Zima byla velice mírná a suchá. Po celou dobu od prvních výsevů provázely pěstitele poměrně nízké teploty, a to mělo za následek pomalý vývoj rostlin máku. Další průběh vegetace byl poznamenán vysokými teplotami, které od počátku června překračovaly 30 °C. Srážky v průběhu vegetace nedosahovaly dlouhodobých hodnot. I přes tento významný stres byl výnos nadprůměrný z hlediska dlouhodobých průměrů.

Osevní a sklizňové plochy, hektarové výnosy a produkce semene máku v ČR

Marketingový rok	Osevní plocha ha	Sklizňová plocha ha	Výnos t/ha	Produkce celkem t
1991/92	9 491	9 263	0,87	8 054
1992/93	12 421	11 794	0,67	7 878
1993/94	9 915	8 814	0,78	6 890
1994/95	29 266	28 726	0,57	16 471
1995/96	35 253	34 308	0,73	25 053
1996/97	14 677	14 271	0,68	9 654
1997/98	17 865	16 641	0,57	9 515
1998/99	28 513	27 881	0,74	20 524
1999/00	46 018	45 462	0,63	28 509
2000/01	31 473	29 871	0,46	13 607
2001/02	34 478	33 235	0,64	21 294
2002/03	29 638	29 637	0,57	16 918
2003/04	38 148	38 147	0,51	19 544
2004/05	27 611	27 611	0,90	24 821
2005/06	44 615	44 613	0,82	36 418
2006/07	57 786	57 785	0,55	31 591
2007/08	56 915	56 914	0,58	33 101
2008/09	69 793	69 793	0,71	49 428
2009/10	53 623	53 623	0,61	32 692
2010/11	51 103	51 103	0,46	23 690
2011/12	31 495	31 495	0,85	26 918
2012/13	18 363	18 363	0,70	12 814
2013/14	20 250	20 250	0,69	13 911
2014/15	27 020	27 020	0,91	24 665
2015/16 ¹⁾	32 650	32 650	0,82	26 891

Pramen: ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ odhad ČSÚ, září 2015

Ceny makového semene

Poptávka po makovém semeni je hlavním tvůrcem jeho ceny, protože přibližně 90 % objemu sklizeného máku je z ČR vyváženo. S prudkým poklesem produkce v několika posledních letech stoupá dovoz za účelem uspokojení poptávky na zahraničních trzích - reexport. CZV se odvíjí od poptávky na zahraničních trzích a ve stejném trendu se vyvíjí i vývozní hodnota. Zvyšující se cena, která byla v marketingovém roce 2012/13 dvakrát vyšší než v marketingovém roce 2011/12, ovlivnila zájem zemědělských výrobců o pěstování máku a osevní plocha se mírně zvýšila. Podobná situace nastala v m. roce 2013/14, kdy se CZV meziročně zvýšila o 36 % na 61 809 Kč/t, což se opět příznivě projevilo na vyšších osevních plochách v m. letech 2014/15 a 2015/16.

Průměrné roční CZV makového semene za kalendářní rok (bez DPH)

Kalendářní rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁾
Kč/t	26 577	31 146	50 294	67 031	21 699	24 725	27 640	31 709	51 962	60 186	43 950

Pramen: ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ průměrná CZV od ledna do listopadu

Průměrné měsíční CZV makového semene v Kč/t za marketingový rok (bez DPH)

Ukazatel	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Průměr ¹⁾
1995/96	24 500	30 000	27 720	25 084	23 923	21 183	20 697	21 096	18 502	19 119	17 442	18 869	22 345
1996/97	25 659	23 833	29 642	36 830	39 882	43 372	42 980	38 029	38 756	38 833	36 203	*	35 820
1997/98	37 660	35 000	41 400	42 233	41 431	43 575	42 497	41 825	40 830	45 000	*	*	41 145
1998/99	*	31 306	29 614	28 706	27 786	29 151	32 588	35 544	37 425	*	33 400	*	31 724
1999/00	*	23 744	22 593	21 074	20 527	21 229	21 298	22 328	23 240	22 077	22 912	25 950	22 452
2000/01	27 261	34 250	36 417	40 504	40 470	40 754	42 242	40 871	42 177	43 182	42 500	*	39 148
2001/02	*	28 552	29 254	26 576	24 643	24 760	24 414	24 855	25 794	26 016	25 496	24 596	25 905
2002/03	26 457	25 256	26 084	27 492	26 653	27 629	26 459	27 346	26 699	27 647	28 589	*	26 937
2003/04	*	*	25 769	25 921	26 867	26 286	26 961	26 929	26 271	26 420	28 192	28 916	26 853
2004/05	*	*	28 421	27 902	28 312	28 595	27 901	27 754	27 924	27 484	27 697	26 476	27 847
2005/06	28 709	27 999	25 845	24 629	24 756	24 214	24 276	25 860	30 086	33 754	34 205	34 708	28 253
2006/07	*	28 354	27 163	28 466	35 542	38 019	39 090	40 916	45 825	47 519	46 742	43 552	38 290
2007/08	40 473	45 987	55 576	64 608	65 709	67 534	67 580	75 402	83 799	94 375	96 002	*	68 822
2008/09	*	*	47 134	40 024	38 720	38 301	29 929	23 706	20 005	17 967	17 630	19 599	29 302
2009/10	22 719	22 726	20 927	21 048	22 510	21 623	20 043	19 251	19 281	17 957	18 406	17 436	20 327
2010/11	16 131	16 950	29 508	43 280	41 368	37 093	35 221	33 641	31 278	29 100	26 840	23 578	30 332
2011/12	23 366	25 545	28 089	29 671	23 490	21 862	21 465	20 752	20 153	20 690	23 878	27 657	23 885
2012/13	28 656	32 000	43 263	46 400	47 982	47 616	46 427	50 320	51 850	52 300	51 800	48 750	45 614
2013/14	45 000	*	47 633	51 030	57 955	68 981	70 564	69 995	73 125	72 000	*	*	61 809
2014/15	*	50 188	45 455	42 956	40 514	41 005	41 292	44 606	46 936	46 053	45 758	*	44 476
2015/16	*	42 100	41 329	43 186	44 288								42 726

Pramen: ČSÚ, propočet MZe ČR

Poznámka: * v takto označeném měsíci pramen ceny neuvádí

¹⁾ aritmetický průměr za sledované období

Zahraniční obchod České republiky s makovým semenem

Nejvýznamnější země českého zahraničního obchodu při dovozu makového semene jsou v posledních letech Austrálie, Slovensko, Maďarsko a Španělsko. Při vývozu jsou hlavními odběrateli Rusko, Ukrajina, Německo, Rakousko a Nizozemsko.

Dovoz makového semene do ČR a deklarovaná dovozní hodnota semene, kromě osiva, za kalendářní rok

Kalendářní rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁾
Množství v t	2 191	1 657	4 090	4 345	5 792	5 336	5 657	3 277
Hodnota v Kč/kg	68,77	26,64	27,85	22,19	23,48	42,53	53,90	41,47

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ dovoz makového semene od ledna do září

Dovoz makového semene do ČR a deklarovaná dovozní hodnota semene, kromě osiva, za marketingový rok

Marketing. rok	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ¹⁾
Množství v t	1 773	2 155	4 301	5 400	5 340	5 889	4 876	1 554
Hodnota v Kč/kg	43,05	26,73	26,98	20,26	30,25	52,23	45,44	43,45

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ dovoz makového semene za červenec až září 2015

Vývoz makového semene z ČR a deklarovaná vývozní hodnota semene, kromě osiva, za kalendářní rok

Kalendářní rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁾
Množství v t	26 027	28 056	27 525	25 199	26 645	20 431	23 711	17 329
Hodnota v Kč/kg	59,53	25,09	25,85	29,27	31,08	49,85	55,49	50,39

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ vývoz makového semene od ledna do září

Vývoz makového semene z ČR a deklarovaná vývozní hodnota semene, kromě osiva, za marketingový rok

Marketing. rok	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ¹⁾
Množství v t	31 443	27 399	22 781	30 510	19 941	19 896	27 393	5 885
Hodnota v Kč/kg	37,25	22,58	31,12	26,93	40,23	60,74	50,05	48,62

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ vývoz makového semene za červenec až září 2015

V marketingovém roce 2007/08 se zvýšila vývozní hodnota makového semene oproti předchozímu roku o 73,2 %, tj. nárůst o 28 445 Kč/t. Nárůst dovozní hodnoty mezi marketingovými roky 2006/07 a 2007/08 dosahoval celkem 55,1 %. Takto vysoké ceny v zahraničním obchodě umožnily po vyhodnocení ekonomických ukazatelů opětovné pěstování máku i zemím, které ho z důvodu vysoké nabídky a nízkých cen semene máku z české produkce značně omezily. Turecko, Tasmánie, Nizozemsko a další státy opět zvýšily pěstitelské plochy a nabídku makového semene. Přestože v zahraničním obchodě s makovým semenem nastala pro naše obchodníky a vývozce poměrně složitá situace, bylo v marketingovém roce 2008/09 z ČR vyvezeno 31,4 tis. t (kromě máku k setí) v deklarované vývozní hodnotě 37,25 Kč/kg. V m. roce 2009/10 se již plně projevila vysoká nabídka makového semene z ostatních pěstitelských zemí. Z ČR bylo sice vyvezeno 27,4 tis. t, ale deklarovaná vývozní hodnota činila pouze 22,58 Kč/kg.

V marketingovém roce 2010/11 se již vyrovnala nabídka s poptávkou. Do České republiky bylo dovezeno 4,3 tis. t v deklarované hodnotě 27,0 Kč/kg a vyvezeno jen 22,8 tis. t v deklarované hodnotě 31,1 Kč/kg.

V m. roce 2014/15 bylo dovezeno nižší množství makového semene než v předchozích letech, tzn. 4,9 tis. t, za nižší cenu 45,44 Kč/kg, a to z důvodu vysoké domácí produkce. Množství vyvezeného máku se naopak zvýšilo z 19,9 tis. t. v m. roce 2013/14 na 27,4 tis. t v m. roce 2014/15.

Porovnání cen zemědělských výrobců ČR, deklarovaných vývozních a dovozních hodnot u makového semene (kromě osiva) v Kč/t

Marketingový rok	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Ceny zemědělských výrobců v ČR	29 302	20 327	30 332	23 885	45 614	61 809	44 476
Deklarovaná vývozní hodnota	37 252	22 576	31 121	26 933	40 230	60 740	50 050
Deklarovaná dovozní hodnota	43 054	26 729	26 983	20 260	30 251	52 230	45 440

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Následující bilance poskytuje celkový pohled na vývoj nabídky a užití makového semene. Ukazuje postupný růst produkce a její uplatnění v zahraničním obchodu, ale také následný propad ve vývozu, růst zásob a jejich někdy nutnou likvidaci. V bilanci došlo ke zpětnému zpřesnění hodnot statistiky zahraničního obchodu ČSÚ z minulých let.

Bilance výroby a užití makového semene

Ukazatel	MJ.	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ¹⁾
Sklizňová plocha	ha	69 793	53 623	51 103	31 495	18 363	20 250	27 020	32 650
Hektarový výnos	t/ha	0,71	0,61	0,46	0,85	0,7	0,69	0,91	0,82
Produkce	t	49 428	32 692	23 690	26 918	12 814	13 911	24 665	26 891
Dovoz	t	1 827	2 163	4 345	5 402	5 340	5 889	4 876	4 600
Celková nabídka	t	51 606	43 867	34 803	37 349	22 304	21 252	30 004	32 054
Potravinář. užití	t	4 300	4 500	3 500	1 500	500	500	1 800	6 390
Osivo	t	162	153	95	55	45	65	101	201
Krmiva a ztráty	t	4 538	3 347	2 405	545	0	0	0	0
Domácí užití celkem²⁾	t	9 000	8 000	6 000	2 100	545	565	1 901	6 591
Vývoz	t	33 594	29 099	23 774	31 099	20 307	20 224	27 540	25 000
Konečná zásoba	t	9 012	6 768	5 029	4 150	1 452	463	563	463

Pramen: ČSÚ, MZe ČR.

Poznámka: ¹⁾ predikce MZe ČR

²⁾ kvalifikovaný odhad MZe ČR

Součástí produkce máku setého je maková sláma - makovina. Jedná se o celistvé či rozbité makovice (vyprázdněné tobolky), suché bez semen s co nejmenším zbytkem stonku. Makovina se vykupuje a zpracovává pro farmaceutický průmysl, kde slouží k výrobě morfinu. V České republice se však nezpracovává, ale tvoří součást českého agrárního vývozu. Rok 2015 je jeden z nejlepších pro vývozce makoviny. Od zelené zralosti do doby sklizně nepršelo. Jsou dosahovány vysoké obsahy morfinu v makovině. Deklarovaná dovozní či vývozní hodnota v následující tabulce se může značně lišit, jelikož se může jednat o makovou slámu v různém stádiu zpracování – čerstvá či sušená, řezaná či drcená nebo v prášku a dle toho se liší i cena za t.

Zahraniční obchod s makovou slámou*

Ukazatel	MJ.	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Dovoz	t	0,05	0	0	0	0	6,05	3,81	0
Deklarovaná dovozní hodnota	Kč/t	240 741	-	-	-	-	109 972	111 519	-
Vývoz	t	11 100,6	2 567,7	2 287,1	1 311,1	589,0	421,7	752,8	715,5
Deklarovaná vývozní hodnota	Kč/t	2 649	7 656	8 490	6 983	8 272	8 368	11 481	7 891

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: * maková sláma čerstvá nebo sušená, také řezaná, drcená nebo v prášku

Mák byl v posledních letech vysoce rentabilní komoditou a jako u každé komodity rentabilitu pěstování ovlivňují náklady na pěstování, hektarový výnos a realizační cena. Můžeme předpokládat, že průměrná výše nákladů se pohybuje kolem 25 000 Kč/ha a pro dosažení rentability je nutné, aby hektarový výnos překračoval 1 t. Mák je velmi specifická, u nás po mnoho let pěstovaná komodita, a proto předpokládáme, že bude i nadále pěstování máku v České republice rentabilní, vzhledem k pěstitelským zkušenostem a poradenství, se zřetelem k vysoké kvalitě semene s minimálním obsahem příměsí.

HOŘČICE

Rozhodnutí pěstitelů o navýšení ploch hořčice v marketingovém roce 2009/10 bylo ovlivněno velmi uspokojivými CZV v marketingových letech 2007/08 a 2008/09, které dosáhly v průměru 17 684 Kč/t, respektive 19 769 Kč/t. Proti m. roku 2008/09 vzrostly plochy hořčice o 15,5 tis. ha na 41,8 tis. ha. Zvýšená nabídka však ovlivnila CZV hořčičného semene, které v průměru marketingového roku 2009/10 klesly na 11 510 Kč/t.

Problémy s odbytem a nízké CZV ovlivnily osevy v následujících letech. Pro m. rok 2014/15 oseli pěstitelé pouze 18,5 tis. ha a s výnosem 1,07 t/ha dosáhla produkce 19,8 tis. t. Díky vysoké poptávce neklesla cena, ačkoliv se meziroční produkce zvýšila o 48 %. V roce 2014 byla průměrná CZV 18 694 Kč/t, což je dokonce více než v roce 2013. Pro m. rok 2015/16 bylo hořčicí oseto 15,9 tis. ha a dle odhadů ČSÚ byl výnos 1,11 t/ha. Celková produkce se odhaduje na příznivých 17,6 tis. t.

Osevní a sklizňové plochy, hektarové výnosy a celková produkce semene hořčice

Marketingový rok	Osevní plocha ha	Sklizňová plocha ha	Výnos t/ha	Produkce celkem t
1999/00	39 927	39 423	1,14	44 930
2000/01	15 512	14 986	0,94	14 158
2001/02	21 009	19 720	0,95	18 800
2002/03	35 797	35 798	0,90	32 213
2003/04	67 457	67 458	0,88	59 589
2004/05	41 291	41 289	1,05	43 234
2005/06	27 085	27 086	0,95	25 700
2006/07	21 167	21 166	0,76	16 044
2007/08	21 349	21 348	0,60	12 802
2008/09	26 246	26 246	0,89	23 290
2009/10	41 790	41 790	0,92	38 651
2010/11	26 819	26 819	0,58	15 586
2011/12	18 122	18 122	0,93	16 833
2012/13	16 949	16 949	0,91	15 466
2013/14	16 472	16 472	0,81	13 378
2014/15	18 452	18 452	1,07	19 835
2015/16 ¹⁾	15 874	15 874	1,11	17 602

Pramen: ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ odhad ČSÚ, září 2015

Ceny semene hořčice

Podle dlouhodobého bilančního vývoje je přibližně 60 % objemu sklizeného hořčičného semene vyváženo, 32 % nachází uplatnění v domácí potravinářské spotřebě a 4 % jsou užity jako osivo vlastní komodity i dalších luskovinoobilných směsek či zeleného hnojení. Ceny semene hořčice jsou podobně jako u máku poměrně úzce spjaty s vývojem poptávky na zahraničních trzích a tím i výší vývozní hodnoty. Do marketingového roku 2005/06 byla Česká republika s pravidelným vývozem vyšším než 22 tis. t hořčičného semene jedním z nejvýznamnějších pěstitelů a vývozců této komodity v Evropě. Od marketingového roku 2006/07 však vývoz kolísá jednak z důvodů snížené poptávky po vstupu do zahraničního obchodu s vysokou nabídkou např. asijských pěstitelů. Pěstitelé ustoupili od hořčice a osévali pozemky ekonomicky zajímavějším mákem a řepkou olejnou.

Průměrné roční CZV semene hořčice za kalendářní rok (bez DPH)

Kalendářní rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁾
Kč/t	11 135	20 281	16 363	11 375	9 695	15 132	18 221	18 694	16 347

Pramen: ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ průměrná CZV od ledna do listopadu

Průměrné měsíční (roční) CZV hořčičného semene v Kč/t za marketing. rok (bez DPH)

Ukazatel	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Průměr ¹⁾
2001/02	10 420	7 475	9 861	10 600	11 443	12 438	13 050	12 543	13 654	*	*	*	11 276
2002/03	*	*	10 294	11 612	11 663	11 132	10 840	12 349	10 994	11 956	13 251	*	11 566
2003/04	11 226	8 766	8 679	9 224	8 519	9 436	9 729	10 358	9 928	9 792	9 332	8 498	9 457
2004/05	8 950	8 882	8 213	6 575	7 946	8 455	8 012	9 358	9 220	8 686	8 257	7 816	8 364
2005/06	7 780	7 689	6 362	5 663	6 654	7 605	6 900	6 690	8 500	8 000	7 776	7 711	7 278
2006/07	*	6 457	6 788	8 643	7 328	8 578	9 246	9 887	10 300	9 707	*	8 210	8 514
2007/08	*	*	14 217	15 928	15 946	16 104	*	*	*	*	22 000	21 910	17 684
2008/09	27 177	*	18 539	18 364	20 153	17 443	17 006	18 611	17 292	22 010	*	21 098	19 769
2009/10	*	*	10 593	10 518	13 201	10 411	11 745	15 059	10 421	8 769	11 992	12 387	11 510
2010/11	8 206	14 112	12 513	11 267	8 979	11 054	8 309	*	6 885	7 371	9 460	*	9 816
2011/12	8 863	*	11 411	10 645	12 898	14 918	14 657	14 318	14 150	14 857	14 892	14 562	13 288
2012/13	14 683	16 424	15 637	14 745	16 155	16 507	16 711	15 426	16 700	19 395	*	16 375	16 251
2013/14	*	19 632	19 653	18 341	*	18 083	19 582	21 088	19 147	19 967	*	*	19 437
2014/15	*	*	15 370	17 819	17 286	17 673	16 969	18 354	14 258	17 433	*	*	16 895
2015/16	*	18 167	17 000	11 137	17 306								15 903

Pramen: ČSÚ, propočet MZe ČR

Poznámka: * v takto označeném měsíci pramen ceny neuvádí;

¹⁾ aritmetický průměr za sledované období.

Zahraniční obchod se semenem hořčice

Dovoz hořčičného semene do ČR celkem a deklarovaná dovozní hodnota semene, kromě osiva, za kalendářní rok

Kalendářní rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁾
Množství v t	1 906	1 209	3 323	2 284	962	1 759	2 759	2 082
Hodnota Kč/t	22 025	12 979	8 064	10 543	15 967	19 378	18 136	12 546

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ dovoz hořčičného semene od ledna do září

Dovoz hořčičného semene do ČR celkem a deklarovaná dovozní hodnota semene, kromě osiva, za marketingový rok

Marketing. rok	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ¹⁾
Množství v t	1 377	1 867	3 793	1 045	1 334	2 072	3 145	749
Hodnota Kč/t	17 114	9 877	8 547	13 613	17 620	20 083	14 846	12 141

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ dovoz hořčičného semene za červenec až září 2015

Vývoz hořčičného semene z ČR celkem a deklarovaná vývozní hodnota semene, kromě osiva, za kalendářní rok

Kalendářní rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁾
Množství v t	5 312	7 438	8 736	6 296	6 476	4 105	4 355	1 888
Hodnota Kč/t	22 982	16 869	8 867	11 455	16 109	22 232	17 037	12 789

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ vývoz hořčičného semene od ledna do září

Vývoz hořčičného semene z ČR celkem a deklarovaná vývozní hodnota semene, kromě osiva, za marketingový rok

Marketing. rok	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ¹⁾
Množství v t	8 639	10 647	4 294	7 107	4 606	3 127	4 339	489
Hodnota Kč/t	20 172	10 043	10 181	13 835	20 471	23 694	12 922	13 133

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ vývoz hořčičného semene za červenec až září 2015

Dovoz hořčičného semene do České republiky činí od marketingového roku 2000/01 v průměru 8,5 % domácí produkce. Dlouhodobě je nejvíce hořčičného semene dováženo z Ukrajiny, Německa, Rumunska, Kanady, Slovenska a Indie. Více než 64 % celkové domácí produkce hořčičného semene směřuje při vývozu převážně do Německa, Polska, Nizozemska, Maďarska, Rakouska a na Slovensko.

Bilance výroby a užití hořčičného semene (včetně osiva)

Ukazatel	MJ.	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ¹⁾
Sklizňová plocha	ha	26 246	41 790	26 819	18 122	16 949	16 472	18 452	15 874
Hektarový výnos	t/ha	0,89	0,92	0,58	0,93	0,91	0,81	1,07	0,84
Produkce	t	23 290	38 651	15 586	16 833	15 466	13 378	19 835	13 334
Dovoz	t	1 614	2 040	3 915	1 084	1 395	2 163	3 353	3 400
Celková nabídka	t	26 141	41 876	29 591	24 765	18 682	16 763	25 083	19 169
Domácí užití celkem ²⁾	t	10 000	12 000	12 000	9 000	4 000	5 000	11 000	10 000
Vývoz	t	14 956	19 786	10 743	13 944	13 460	9 868	11 648	8 000
Konečná zásoba	t	1 185	10 090	6 848	1 821	1 222	1 895	2 435	1 169

Pramen: ČSÚ, MZe ČR

Poznámka: ¹⁾ predikce MZe ČR

²⁾ kvalifikovaný odhad MZe ČR

V marketingovém roce 2014/15 bylo vyvezeno 11,6 tis. t hořčičného semene včetně osiva a konečné zásoby stouply na 2,4 tis. t. V m. roce 2015/16 se předpokládá vyrovnání nabídky a poptávky, což povede ke zvyšování CZV.

LEN OLEJNÝ

V roce 2005 přesahovaly světové produkční plochy olejného lnu 2 860 tis. ha, ale do roku 2011 klesly na 2 011 tis. ha. V posledních letech začínají podle statistik FAO světové plochy i produkce lnu olejného opět mírně stoupat. V roce 2014 se opět mírně rozrostly na 2 600 tis. ha.

Celková světová produkce semene lnu olejného činila v roce 2005 celkem 2 757 tis. t a do roku 2011 s mírnými výkyvy poklesla na 1 850 tis. t. Dle předběžných odhadů FAOSTATU dosáhla v roce 2014 světová produkce lnu 2 564 tis. t.

Sklizňové plochy, hektarové výnosy a celková produkce semene lnu olejného v ČR

Marketingový rok	Sklizňová plocha ha	Výnos t/ha	Produkce celkem t
1991/92	4 650	1,47	6 835
1992/93	1 080	1,50	1 620
1993/94	780	1,58	1 232
1994/95	1 072	1,27	1 361
1995/96	752	1,30	978
1996/97	407	1,36	553
1997/98	312	1,21	377
1998/99	646	1,40	904
1999/00	2 251	1,57	3 535
2000/01	1 700	1,35	2 295
2001/02	3 046	0,85	2 603
2002/03	2 385	1,00	2 386
2003/04	5 345	0,91	4 848
2004/05	2 154	1,45	3 119
2005/06	7 335	1,21	8 851
2006/07	7 869	1,02	7 990
2007/08	2 642	0,66	1 742
2008/09	1 171	1,20	1 405
2009/10	2 631	1,63	4 291
2010/11	4 094	0,96	3 928
2011/12	2 475	1,39	3 433
2012/13	1 683	1,29	2 179
2013/14	1 513	1,37	2 066
2014/15	1 813	1,32	2 390
2015/16 ¹⁾	1 599	1,30	2 079

Pramen: ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ soupis ploch osevů ČSÚ, hektarový výnos a celková produkce kvalifikovaný odhad MZe ČR

Ačkoliv se ve světě plochy olejného lnu rozšiřují, v České republice v posledních letech setrvávají na nízké úrovni. Oproti předchozímu roku došlo k mírnému snížení osetých ploch z 1 813 ha na 1 599 ha. Očekávalo se, že s ukončením pěstování lnu přádného vzrostou plochy lnu olejného nad 7 tis. ha jako v marketingových letech 2005/06 a 2006/07, ale pravděpodobně pokles CZV v marketingovém roce

2006/07 na průměrných 8 785 Kč/t odradil zemědělce od pěstování této komodity. Z dlouhodobých sledování vyplývá, že v ČR je olejný len pěstován nejvíce v krajích Olomouckém, Středočeském, Královéhradeckém, Ústeckém a Pardubickém. Tyto oblasti jsou vhodné pro pěstování olejného lnu a plně odpovídají jeho pěstební nárokům. Pěstování této plodiny se rozšiřuje i do vyšších oblastí kolem 500 m n. m., např. do lokalit kraje Vysočina. Výsledky některých pěstitelů ukazují, že je možné i tam dosáhnout velmi dobrých a kvalitních výnosů za předpokladu příznivého průběhu počasí a výběru vhodné odrůdy. Setrvale se nedaří pěstování olejného lnu v krajích Karlovarský a Liberecký, ve kterém je to dáno spíše nevhodností klimatických podmínek.

Vlivem velmi mírné zimy jarní práce na většině území začaly časně. Měsíce leden a březen byly srážkově normální, následné měsíce vykazovaly velký srážkový deficit. Vycházení olejného lnu probíhalo vlivem nedostatku srážek nerovnoměrně. Průměrná teplota celého vegetačního období vykazovala vyšší měsíční hodnoty oproti dlouhodobému normálu. Období kvetení a dozrávání nebylo narušeno vnějšími vlivy a probíhalo kontinuálně. Počasí před sklizní i v době sklizně v prvním srpnovém týdnu bylo slunečné a suché, první část sklizně byla tedy bez problémů téměř v celé republice.

Z osevů množitelských ploch odrůd olejného lnu vyplývá, že při setrvalém stavu osetých ploch i pro příští rok, bude nutný nákup osiva ze zahraničí.

Ceny lněného semene

Průměrné ceny zemědělských výrobců lněného semene udávané ČSÚ se skládají z cen semene pro technické a krmivářské užití a cen semene pro potravinářskou výrobu. Tyto ceny sleduje a vyhodnocuje Agritec Šumperk, s.r.o. Od roku 2000 dosahuje průměrná výkupní cena lněného semene pro potravinářské užití 14 310 Kč/t a pro technické a krmivářské užití 7 820 Kč. V dlouhodobém průměru činí cena pro krmivářské užití pouze 54,7 % ceny semene pro potravinářskou výrobu.

Průměrné roční CZV lněného semene za kalendářní rok (bez DPH)

Kalendářní rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁾
Kč/t	9 972	13 789	14 437	11 073	12 611	13 370	16 191	17 632	17 867

Pramen: ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ Průměrná CZV do listopadu

Pěstování lnu olejného se věnují převážně velcí pěstitelé, a proto se prodeje uskutečňují jen v několika měsících marketingového roku. Cenový rozptyl mezi měsíci je malý. Z důvodu minimálního počtu dostupných statistických údajů proto neuvádíme jako u ostatních komodit měsíční přehledy.

Průměrné roční CZV lněného semene za marketingový rok

Marketingový rok	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15 ¹⁾
Kč/t	12 211	14 890	12 167	11 749	12 663	16 312	17 656	17 867

Pramen: ČSÚ, přepočty MZe ČR

Poznámka: ¹⁾ Údaje za jednotlivé měsíce marketingového roku 2014/15 nejsou k dispozici

Zahraniční obchod se lněným semenem

Dovoz lněného semene do České republiky celkem a deklarovaná dovozní hodnota semene, kromě osiva, za kalendářní rok

Kalendářní rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁾
Množství v t	2 709	1 796	1 760	1 447	1 173	2 463	3 169	2 332
Hodnota v Kč/t	15 052	11 548	13 296	13 168	14 113	16 186	15 279	15 564

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ dovoz lněného semene od ledna do září

Dovoz lněného semene do České republiky celkem a deklarovaná dovozní hodnota semene, kromě osiva, za marketingový rok

Marketing. rok	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ¹⁾
Množství v t	2 170	1 936	2 154	1 623	1 460	2 794	3 328	843
Hodnota v Kč/t	14 946	11 735	10 088	8 931	16 776	15 503	15 380	14 388

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ dovoz lněného semene za červenec až září 2015

Vývoz lněného semene z České republiky celkem a deklarovaná vývozní hodnota semene, kromě osiva, za kalendářní rok

Kalendářní rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁾
Množství v t	949	1 797	1 546	3 053	3 290	4 013	3 213	1 872
Hodnota v Kč/t	16 412	8 267	13 236	14 552	15 349	16 851	15 561	14 720

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ vývoz lněného semene od ledna do září

Vývoz lněného semene z České republiky celkem a deklarovaná vývozní hodnota semene, kromě osiva, za marketingový rok

Marketing. rok	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ¹⁾
Množství v t	1 075	1 997	1 577	4 230	1 926	4 206	3 526	496
Hodnota v Kč/t	7 059	12 025	14 880	13 577	20 785	16 735	14 259	14 238

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ vývoz lněného semene za červenec až září 2015

Bilance výroby a užití lněného semene (včetně osiva)

Ukazatel	MJ.	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ¹⁾
Produkce	t	1 405	4 291	3 928	3 433	2 402	2 066	2 390	1 999
Dovoz	t	2 181	1 984	2 228	1 629	1 491	2 794	3 421	3 000
Celková nabídka	t	4 194	6 363	6 275	5 820	3 951	5 341	5 952	5 381
Domácí užití celkem ²⁾	t	2 800	3 500	3 500	1 000	1 500	900	2 000	2 500
Vývoz	t	1 306	2 744	2 017	4 762	1 970	4 300	3 570	2 500
Konečná zásoba	t	88	119	758	58	481	141	382	381

Pramen: ČSÚ, MZe ČR

Poznámka: ¹⁾ predikce MZe ČR

²⁾ kvalifikovaný odhad MZe ČR

Len olejný patří k významným kulturním plodinám, které mají v našem zemědělství své oprávněné místo. Velikost osevní plochy meziročně kolísá především v závislosti na ceně lněného semene ve vztahu k cenám ostatních zemědělských plodin. Vedle samotného lněného semene, které je hlavním a také převážně jediným produktem pěstování lnu olejného, vzniká i poměrně velký objem biomasy. Odpadní lněný stonk je pro textilní využití nevhodný. Podstatou odpadního stonku jsou však stále celulózová vlákna, která by mohla být využita mnoha jinými způsoby v různých technických aplikacích. Tím by se výrazně zlepšila ekonomika a rentabilita pěstování lnu olejného. V roce 2015 nebyl zjištěn významnější posun ve prospěch olejného lnu v oblasti dalšího zpracování a využití stonku/vlákn. Rozvoji pěstování stále brání neexistence dostatečné tírenské zpracovatelské kapacity na lněný stonk.

SÓJA LUŠTINATÁ

Sója se využívá v potravinářství a krmivářství. Pro lidskou výživu se ze sójových bobů vyrábí olej, kterého obsahují až 22 %, sójová mouka, sójové mléko, sójový sýr tofu, sójové maso, omáčka a koření. V krmivářství se využívají drcené sójové boby, ale častěji se uplatňují odpadní suroviny z tukového průmyslu, pokrutiny a extrahované šroty. Drcené neodtučněné boby se využívají hlavně v krmných dávkách vysokoprodukčních dojnic, protože výrazně zvyšují energetickou hodnotu dávky. Pokrutiny a extrahované šroty se využívají jako zdroj bílkovin v krmných směsích pro všechna hospodářská zvířata a částečně se jimi nahrazují živočišná krmiva i v některých kompletních krmivech pro masožravce. Sója je i plodinou urychlující rekultivaci půdy důsledkem symbiózy s hlízkovými bakteriemi, které poutají vzdušný dusík a poskytují jej plodině.

Osevní a sklizňové plochy, hektarové výnosy a produkce sóji v České republice

Marketingový rok	Osevní plocha ha	Sklizňová plocha ha	Výnos t/ha	Produkce celkem t
1990/91	3 727	3 727	1,72	6 727
1999/00	397	143	1,53	219
2000/01	1 916	1 884	1,25	2 348
2001/02	2 743	2 706	1,59	4 301
2002/03	3 002	3 002	2,13	6 391
2003/04	7 696	7 698	1,55	11 918
2004/05	9 006	9 007	1,43	12 910
2005/06	9 276	9 275	2,04	18 893
2006/07	9 641	9 640	1,85	17 847
2007/08	7 525	7 523	1,75	13 175
2008/09	4 339	4 339	2,17	9 419
2009/10	6 046	6 046	2,26	13 641
2010/11	9 472	9 472	1,70	16 135
2011/12	7 584	7 584	2,36	17 934
2012/13	5 742	5 742	2,29	13 149
2013/14	6 507	6 507	2,07	13 471
2014/15	7 242	7 242	2,28	16 493
2015/16 ¹⁾	12 311	12 311	1,83	22 589

Pramen: ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ odhad ČSÚ, září 2015

Výnosy sóji, v rámci celé ČR, byly v letošním roce velmi nízké. Negativně je ovlivnily mimořádně nepříznivé povětrnostní podmínky, zejména silný přísušek až sucho se suchými větry, extrémně vysokými teplotami a intenzivním slunečním zářením (zvláště v červenci a srpnu).

Narůstající deficit vody v půdě v průběhu léta 2015 a extrémně vysoké teploty nejen urychlily zrání a nástup sklizně obilnin a ozimé řepky, ale negativně ovlivnily růst a vývoj všech plodin s delší vegetační dobou. Vysoké teploty, velmi malá oblačnost (intenzivní sluneční svit) a nízká relativní vlhkost vzduchu spolu s výsušnými větry dále umocnily výpar z půdy a transpiraci rostlin. Plodiny proto strádaly nejen deficitem půdní vláhy, ale i nadměrným zářením, vysokou teplotou a suchostí vzduchu. Zavadovaly, obtížně obnovovaly turgor a v řadě případů byly i popálené a zasychaly. Kromě sóji byla poškozena řada dalších zemědělských plodin (brambory, nezavlažované zeleniny, kukuřice, krmné plodiny, chmel atd.).

Problémem porostů sóji v letošním roce byl poměrně silný výskyt svilušky chmelové (*Tetranychus urticae* Koch.), která způsobovala hospodářsky významné škody. Rozšíření svilušky napomohly nejen velmi teplé a suché dny v průběhu července, zejména však v první polovině srpna, ale i poměrně větrné počasí, umožňující její pasivní migraci.

Zahraniční obchod ČR se sójovými boby

Nejvýznamnějšími obchodními partnery České republiky při dovozu sójových bobů jsou dlouhodobě Německo, Nizozemsko, Slovensko, Belgie, Rakousko a Ukrajina. Při vývozu Německo, Slovensko, Rakousko, Itálie a Polsko. Vývoz sójových bobů je z České republiky zanedbatelný.

Dovoz sójových bobů do České republiky celkem a deklarovaná dovozní hodnota, kromě osiva, za kalendářní rok

Kalendářní rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁾
Množství v t	35 786	24 326	23 648	29 727	28 767	36 901	34 766	15 386
Hodnota Kč/t	8 572	8 976	8 333	8 617	9 285	11 520	11 317	10 400

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ dovoz sójových bobů od ledna do září

Dovoz sójových bobů do České republiky celkem a deklarovaná dovozní hodnota, kromě osiva, za marketingový rok

Marketing. rok	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ¹⁾
Množství v t	32 559	22 831	26 965	28 285	36 628	34 296	27 181	4 741
Hodnota Kč/t	8 664	8 608	8 506	8 609	10 683	11 496	11 074	9 452

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ dovoz za červenec až září 2015

Vývoz sójových bobů z České republiky celkem a deklarovaná vývozní hodnota, kromě osiva, za kalendářní rok

Kalendářní rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁾
Množství v t	336	494	622	2 111	5 936	1 707	5 551	2 778
Hodnota Kč/t	11 693	10 235	9 325	9 454	10 967	13 442	13 036	12 697

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ vývoz sójových bobů od ledna do září

Vývoz sójových bobů z České republiky celkem a deklarovaná vývozní hodnota, kromě osiva, za marketingový rok

Marketing. rok	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ¹⁾
Množství v t	307	432	1 657	4 178	3 207	5 476	2 945	1 151
Hodnota Kč/t	11 989	10 221	9 354	9 669	12 505	13 403	12 909	11 223

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ vývoz za červenec až září 2015

Cena sóji je určována především zámořskými trendy nabídky a poptávky, a rovněž odhady sklizně a bilancí zásob a spotřeby. Vzhledem k letošním velmi optimistickým odhadům sklizně sóji na jižní polokouli poklesla světová cena sójových bobů na cca 400 USD/t. Avšak v Evropě se cena, v přepočtu dle aktuálního kurzu, drží mírně vyšší. Ceny sójových bobů ČSÚ nepublikuje.

Bilance výroby a užití sóji

Ukazatel	MJ.	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ¹⁾
Sklizňová plocha	ha	4 339	6 046	9 472	7 584	5 742	6 507	7 242	12 311
Hektarový výnos	t/ha	2,17	2,26	1,70	2,36	2,29	2,07	2,28	2,11
Produkce	t	9 419	13 641	16 135	17 934	13 149	13 471	16 493	25 976
Dovoz	t	32 818	23 174	27 260	29 048	37 559	35 377	36 570	22 000
Celková nabídka	t	44 805	38 805	45 155	48 857	52 408	50 656	54 463	49 369
Domácí užití celkem ²⁾	t	42 349	36 035	41 298	41 808	45 751	42 158	48 971	44 069
Vývoz	t	466	1 010	1 982	5 349	4 849	7 098	4 099	4 200
Konečná zásoba ²⁾	t	1 990	1 760	1 875	1 700	1 808	1 400	1 393	1 100

Pramen: ČSÚ, MZe ČR

Poznámka: ¹⁾ predikce MZe ČR

²⁾ kvalifikovaný odhad MZe ČR

Mezi největší omyly při pěstování sóji patří mýtus, že pro nenáročnou plodinu, jakou sója je, není třeba zvláštní pozornosti. Naopak, sója vyžaduje určitou technologickou kázeň pěstování. Rovněž výběr správné odrůdy vhodné do určité lokality není dobré podceňovat. Dalším častým problémem je nesprávná volba herbicidu, popř. jejich kombinace, vzhledem k typu půdy a ke srážkám. Při sklizni je třeba dbát na správné nastavení sklízecí mlátičky.

Pěstování sóji si doposud v České republice nenašlo zastoupení odpovídající jejímu významu a sójové boby jsou využívány hlavně v krmivářském průmyslu. Zlepšující se technické vybavení pro zpracování sóji u producentů krmných směsí umožňuje zpracování sójových bobů z domácí produkce a tím i zlevnění výroby krmiv.

ZPRACOVATELSKÝ PRŮMYSL OLEJNIN

Podle údajů USDA se od marketingového roku 1993/94 (229,1 mil. t) do m. roku 2013/14, tj. během 21 let, zvýšila světová produkce hlavních druhů olejin o 134 % na 536,1 mil. t a světová spotřeba rostlinných olejů vzrostla o 169 % na 171,3 mil. t. Za stejné období se podle stejného zdroje zvýšila globální spotřeba pokrutin a šrotů olejin o 125 % na 293,9 mil. t. Dlouhodobě pokračující růst světové spotřeby rostlinných olejů k lidské výživě i k technickým účelům a při užití pokrutin a šrotů olejin ve výživě hospodářských zvířat působí další globální koncentraci a intenzifikaci pěstování a zpracování olejin.

Celosvětový vývoj produkce a spotřeby olejin, rostlinných olejů, pokrutin a šrotů olejin

Globální ukazatele	Mj.	1993/94	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15 ¹⁾	2015/16 ²⁾
Celková sklizňová plocha olejin	mil. ha	1 16,30	244,76	248,48	255,25	258,77	263,73	263,81
Celková produkce olejin	mil. t	229,10	460,97	446,79	474,90	505,59	536,08	530,95
Celková produkce rostlinných olejů	mil. t	63,50	148,98	156,95	160,59	169,56	176,05	181,52
Celková spotřeba rostlinných olejů	mil. t	63,70	145,25	151,44	157,00	165,35	171,34	178,02
Konečná zásoba rostlinných olejů	mil. t	6,00	14,91	17,34	17,04	17,35	19,23	18,48
Celková produkce šrotů olejin	mil. t	131,50	257,51	267,14	268,54	280,22	299,49	306,51
Celková spotřeba šrotů olejin	mil. t	130,60	252,13	262,95	264,57	275,12	293,87	303,32
Konečná zásoba šrotů olejin	mil. t	6,00	10,93	12,41	10,98	12,44	14,44	13,65

Pramen: Oilseeds: World Markets and Trade, USDA listopad 2015

Poznámka: ¹⁾ předběžné údaje

²⁾ kvalifikovaný odhad z listopadu 2015

Zvyšující se světová spotřeba olejů se projevila nejvíce u palmového oleje a v marketingovém roce 2014/15 jeho spotřeba ve světě stoupla na 59,1 mil. t. Za posledních 17 let je to zvýšení o 247 %. Následuje olej sójový, jehož spotřeba v m. roce 2014/15 ve světě byla 47,9 mil. t a od m. roku 1997/98 se zvýšila o 114 %. Řepkového oleje bylo spotřebováno 26,9 mil. t, což je o 144 % více než v m. roce 1997/98. Pro marketingový rok 2015/16 se předpokládá spotřeba oleje palmového ve výši 63,7 mil. t, oleje sójového 50,0 mil. t a oleje řepkového 26,8 mil. t.

Vývoj světové spotřeby hlavních druhů rostlinných olejů

Ukazatel	1997/98		2012/13		2013/14		2014/15 ¹⁾		2015/16 ²⁾	
	mil. t	%	mil. t	%	mil. t	%	mil. t	%	mil. t	%
Palmový olej	17,03	23,0	54,49	34,7	56,52	34,2	59,09	35,8	63,70	35,8
Sójový olej	22,26	30,1	42,38	27,0	45,11	27,3	47,92	28,1	49,97	28,1
Řepkový olej	11,03	14,9	23,69	15,1	25,33	15,3	26,85	15,1	26,80	15,1
Slunečnicový olej	8,27	11,2	13,3	8,5	14,88	9,0	14,22	8,0	14,21	8,0
Kokosový olej	3,11	4,2	3,77	2,4	3,58	2,2	3,37	1,9	3,42	1,9
Ostatní oleje	12,23	16,5	19,37	12,3	19,93	12,1	19,88	11,2	19,93	11,2
Celkem	73,93	100	157,00	100	165,35	100	171,33	100	178,03	100

Pramen: Oilseeds: World Markets and Trade, USDA listopad 2015

Poznámka: ¹⁾ předběžné údaje

²⁾ kvalifikovaný odhad z listopadu 2015

Využití a zpracování olejnin v ČR

Způsob využití řepky se za poslední desetiletí výrazně změnil. Významně stoupl zpracování řepkového semena k produkci biopaliva, čímž je procento spotřeby pro potravinářské použití nižší než v minulosti, kdy většina řepkového semene směřovala k potravinářským či krmným účelům. Produkce 1,5 tis. t řepkové bionafy z roku 1992 stoupla na 200 tis. t v roce 2011. V roce 2013 bylo vyrobeno 181 tis. t FAME a v roce 2014 více než 219 tis. t FAME. Výrazně se změnily též poměry v dovozu a vývozu rostlinných olejů a tuků. Jejich vysoké dovozy jsou převážně ve formě základního zpracování nebo již finálních výrobků. Domácí tukové závody hledají pro větší část své produkce odbyt na zahraničních trzích. Celkovou statistickou hodnotu a saldo tohoto obchodu s olejinami a jejich produkty uvádí následující tabulka.

Statistická hodnota zahraničního obchodu ČR s olejinami a jejich produkty (v mil. Kč)

Ukazatel	2011/12		2012/13		2013/14		2014/15	
	Dovoz	Vývoz	Dovoz	Vývoz	Dovoz	Vývoz	Dovoz	Vývoz
Olejiny (KN 1201-1208)	2 654,2	5 373,8	4 515,3	6 809,4	3 177,1	7 268,1	3 440,6	7 219,8
z toho								
semeno řepky	1 426,9	3 525,6	2 994,0	4 575,0	1 012,7	5 159,9	1 283,7	5 057,4
semeno máku	109,8	835,9	161,6	819,7	307,6	1 225,5	221,6	1 378,5
Rostlinné oleje (KN 1507-1515)	3 980,3	6 431,4	3 576,3	8 609,0	5 593,3	9 274,4	6 142,1	9 694,8
z toho								
řepkové oleje	1 298,0	5 979,2	1 117,0	7 850,2	3 083,0	7 828,4	3 663,5	8 512,2
sójové oleje	413,6	32,6	202,3	5,7	209,2	42,8	151,8	8,3
palmové oleje	470,7	7,7	459,6	10,9	441,8	11,6	421,9	12,7
Margariny (KN 1517)	1 747,5	183,7	1 806,1	159,0	1 785,6	136,0	1 664,3	108,1
Šroty a pokrutiny olejnin (SITC 0813)	3 788,9	1 205,4	4 589,2	1 849,0	4 521,8	1 972,2	4 680,4	2 270,5
Hodnota celkem	12 170,9	13 194,3	14 486,9	17 426,4	20 132,1	32 918,9	21 669,9	34 262,3
Obchodní saldo	1 023,4		2 939,5		12 786,8		12 592,4	

Pramen: Statistika zahraničního obchodu, ČSÚ

V marketingovém roce 2014/15 patřil zvýšený vývoz řepkového semene i řepkových olejů k významným příjmům agrárního obchodu. To umožnila vyšší domácí produkce olejnin a trvalá poptávka na mezinárodním trhu olejnin a jejich produktů.

U extrahovaných šrotů a pokrutin po zpracování olejnin pokračuje trend vysokých dovozů sójových extrahovaných šrotů a rostoucích vývozů řepkových šrotů a pokrutin.

Spotřeba a ceny rostlinných olejů a tuků v ČR

Podle údajů ČSÚ o průměrné spotřebě jedlých rostlinných olejů činí jejich aktuální roční spotřeba nad 10 kg na 1 obyvatele ČR. Spotřeba jedlého rostlinného oleje nadále roste oproti ostatním rostlinným tukům, jejichž spotřeba již řadu let stagnuje. Mohou za to i studie prokazující vysokou kvalitu rostlinných olejů. Zvyšující se spotřeba souvisí také s vyšší informovaností spotřebitelů o tom, k jaké kuchyňské úpravě je určitý rostlinný olej vhodný, vzhledem k obsahu kyselin a způsobu lisování.

Postupně se na trhu prosazují vedle olejů slunečnicového, řepkového, sójového či směsných i další oleje, zejména levnější palmový, v menší míře také kukuřičný, arašídový, semínkový a jiné speciální oleje.

Průměrná spotřeba jedlých rostlinných olejů a tuků v ČR (v kg/obyv. za rok)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
JROT*	16,1	16,5	16,3	16,0	15,9	16,3	16,3	16,4	16,9	17,2
z toho JRO**	9,3	9,4	9,4	9,4	9,5	9,6	9,7	9,7	9,9	10,1
Máslo	4,8	4,4	4,2	4,7	5,0	4,9	5,0	5,2	5,1	5,1
Sádlo	4,9	4,7	4,7	4,7	4,5	4,7	4,8	4,7	4,5	4,5

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * Jedlé rostlinné oleje a tuky

** Jedlé rostlinné oleje

Ceny průmyslových výrobců řepkových olejů v Kč/t

Marketing. rok	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Řepkový olej surový												
2002/03	17 147	17 047	16 713	16 913	17 180	17 180	17 480	17 813	17 813	17 813	17 813	17 813
2003/04	17 813	18 233	18 237	18 345	18 510	18 540	18 840	18 865	19 246	19 353	19 702	19 603
2004/05	19 603	18 270	17 095	17 502	17 509	17 041	16 341	16 290	16 242	16 024	16 033	15 719
2005/06	15 860	15 653	15 531	15 597	15 633	15 806	15 918	18 077	18 082	18 212	18 307	18 339
2006/07	18 391	18 429	18 600	18 543	18 639	18 604	18 653	18 550	18 527	18 321	17 808	17 860
2007/08	18 070	18 146	18 348	19 099	20 240	21 518	21 534	23 066	23 129	23 129	23 129	23 416
2008/09	23 416	23 154	23 294	23 493	22 592	21 665	20 716	19 016	19 279	19 226	18 946	18 916
2009/10	18 920	18 807	18 731	18 809	18 840	18 871	18 904	18 942	18 828	18 810	18 897	18 863
2010/11	18 861	19 043	19 313	19 582	19 834	23 135	25 195	25 336	25 008	25 372	24 661	24 630
2011/12	25 036	24 033	24 701	24 908	24 996	25 293	25 078	24 902	26 553	24 589	25 328	24 816
2012/13	24 842	25 017	24 432	27 149	27 195	24 357	24 105	24 119	23 995	23 950	23 967	23 743
2013/14	23 829	21 758	21 393	21 150	20 884	21 326	20 903	20 646	20 298	20 079	20 312	20 694
2014/15	19 646	19 996	19 810	19 250	19 015	18 831	18 498	18 567	18 830	19 296	19 641	19 280
2015/16	19 456	19 789	19 354	19 157	19 437							

Pramen: ČSÚ

Zahraniční obchod České republiky s rostlinnými oleji a tuky

Dovoz hlavních rostlinných olejů v t, za kalendářní rok

Skupina olejů:	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁾
Řepkový	52 161,3	45 948,3	48 559,7	103 790,9	160 740,2	159 192,6
Slunečnicový ²⁾	34 488,1	41 818,1	50 527,8	42 805,6	45 246,0	41 596,0
Sójový	8 823,8	18 754,9	9 442,1	7 807,5	9 053,3	7 613,8
Palmový	19 336,9	18 721,1	18 251,5	19 201,5	18 061,9	14 619,0
Kokosový	2 114,8	1 766,3	2 151,0	2 518,9	2 879,0	2 705,8
Lněný	438,4	798,4	689,0	458,5	920,2	752,5
Olivový ³⁾	6 607,2	6 802,1	5 619,2	6 047,5	11 513,5	5 020,5
Ostatní ⁴⁾	2 881,5	1 615,6	1 626,8	957,6	1 519,8	3 212,8
Oleje celkem	126 852,0	136 224,8	136 867,1	183 588,0	249 933,9	234 713,0

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ dovoz hlavních rostlinných olejů od ledna do října

²⁾ zahrnuje olej slunečnicový, světlicový a bavlníkový a jejich frakce

³⁾ zahrnuje olivový olej, frakce a směsi získané výhradně z oliv

⁴⁾ zahrnuje olej arašídový, kukuřičný, ricinový, sezamový a jiné rostlinné tuky a oleje a jejich frakce

Dovoz hlavních rostlinných olejů v t, za marketingový rok

Skupina olejů:	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ¹⁾
Řepkový	38 138,8	53 344,9	49 901,5	146 655,0	172 930,6	69 095,5
Slunečnicový ²⁾	37 403,5	51 353,9	42 593,0	40 095,9	47 093,8	20 700,2
Sójový	11 844,2	17 251,5	7 345,6	9 526,3	7 769,0	3 372,1
Palmový	21 127,8	18 155,5	18 542,7	18 535,4	17 272,1	6 379,9
Kokosový	2 160,6	1 742,6	2 335,7	2 585,9	2 854,8	1 029,4
Lněný	718,8	693,7	503,2	591,3	1 120,7	214,5
Olivový ³⁾	6 253,3	6 358,4	5 431,2	7 011,9	11 179,6	1 573,5
Ostatní ⁴⁾	1 832,5	1 671,2	1 340,5	1 597,1	1 469,6	2 346,6
Oleje celkem	119 479,5	150 571,7	127 993,4	226 598,8	261 690,2	104 711,7

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ dovoz hlavních rostlinných olejů od července do října 2015

²⁾ zahrnuje olej slunečnicový, světlicový a bavlníkový a jejich frakce

³⁾ zahrnuje olivový olej, frakce a směsi získané výhradně z oliv

⁴⁾ zahrnuje olej arašídový, kukuřičný, ricinový, sezamový a jiné rostlinné tuky a oleje a jejich frakce

Vývoz hlavních rostlinných olejů v t, za kalendářní rok

Skupina olejů:	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁾
Řepkový	204 351,9	156 779,0	330 984,7	325 829,6	391 836,0	398 993,5
Slunečnicový ²⁾	3 717,5	3 879,6	15 798,4	29 410,1	55 345,8	41 587,0
Sójový	1 815,2	1 309,9	202,5	202,2	2 218,2	285,7
Palmový	166,1	308,2	214,0	432,7	390,7	470,2
Kokosový	248,8	227,9	138,5	165,2	289,8	254,8
Lněný	231,1	125,3	5,3	5,9	8,8	14,3
Olivový ³⁾	1 256,6	706,5	433,8	1 441,1	1 091,6	719,1
Ostatní ⁴⁾	137,9	80,2	1 018,7	4 690,1	1 965,3	1 535,3
Oleje celkem	211 925,1	163 416,6	348 795,9	362 176,9	453 146,2	443 859,9

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ vývoz hlavních rostlinných olejů od ledna do října

²⁾ zahrnuje olej slunečnicový, světlicový a bavlníkový a jejich frakce

³⁾ zahrnuje olivový olej, frakce a směsi získané výhradně z oliv

⁴⁾ zahrnuje olej arašídový, kukuřičný, ricinový, sezamový a jiné rostlinné tuky a oleje a jejich frakce

Vývoz hlavních rostlinných olejů v t, za marketingový rok

Skupina olejů:	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ¹⁾
Řepkový	148 744,7	250 147,9	324 853,4	368 738,3	426 360,2	162 390,7
Slunečnicový ²⁾	3 531,2	10 015,8	21 139,8	46 968,8	44 319,7	18 447,4
Sójový	1 898,3	1 249,3	208,9	2 115,4	373,0	115,7
Palmový	261,9	228,8	372,5	373,6	411,2	262,8
Kokosový	256,5	124,3	154,4	202,2	283,0	120,3
Lněný	326,6	27,4	5,3	7,6	9,2	9,5
Olivový ³⁾	956,2	529,6	500,0	1 281,4	901,9	378,0
Ostatní ⁴⁾	76,9	431,1	2 813,6	2 501,1	2 766,9	449,4
Oleje celkem	156 052,3	262 754,2	347 234,3	422 188,4	475 425,1	182 173,8

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ vývoz hlavních rostlinných olejů od července do října 2015

²⁾ zahrnuje olej slunečnicový, světlicový a bavlníkový a jejich frakce

³⁾ zahrnuje olivový olej, frakce a směsi získané výhradně z oliv

⁴⁾ zahrnuje olej arašídový, kukuřičný, ricinový, sezamový a jiné rostlinné tuky a oleje a jejich frakce

Dovoz a vývoz margarínů v t, za kalendářní rok

Kalendářní rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁾
Dovoz	48 331	47 406	49 254	49 583	43 159	35 492
Vývoz	8 096	2 151	3 301	3 084	3 594	2 176

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ dovoz a vývoz margarínů od ledna do října

Dovoz a vývoz margarínů v t, za marketingový rok

Marketingový rok	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ¹⁾
Dovoz	50 219	47 822	48 387	47 172	42 562	35 492
Vývoz	3 405	2 964	2 511	3 846	3 172	734

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ dovoz a vývoz margarínů od července do října 2015

Zahraniční obchod s extrahovanými šroty a pokrutinami

Dovoz pokrutin a extrahovaných šrotů do České republiky v t, za kalendářní rok

Pokrutiny a extrahované šroty	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁾
Sójové	467 688	454 372	418 983	394 154	367 229	338 972
Řepkové	23 693	28 232	36 992	49 101	48 355	56 895
Slunečnicové	10 132	13 780	17 027	17 382	18 143	18 170
Lněné	241	192	150	216	213	146
Ostatní	2 841	7 745	3 334	3 522	6 755	2 909
Celkem	504 595	504 321	476 486	464 375	440 695	417 092

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ dovoz pokrutin a extrahovaných šrotů od ledna do října

Dovoz pokrutin a extrahovaných šrotů do České republiky v t, za marketingový rok

Pokrutiny a extrahované šroty	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ¹⁾
Sójové	457 653	449 218	390 114	372 986	404 952	138 777
Řepkové	21 693	38 851	40 965	48 763	62 954	19 325
Slunečnicové	7 753	18 928	15 297	19 455	19 600	7 303
Lněné	217	157	210	213	194	48
Ostatní	5 196	6 095	3 568	6 422	3 961	1 338
Celkem	492 512	513 249	450 154	447 839	491 661	166 791

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ dovoz pokrutin a extrahovaných šrotů od července do října 2015

Vývoz pokrutin a extrahovaných šrotů z České republiky v t, za kalendářní rok

Pokrutiny a extrahované šroty	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁾
Sójové	2 236	7 564	20 113	19 780	13 876	21 628
Řepkové	318 206	193 891	199 899	248 464	237 042	281 027
Slunečnicové	2 732	10 691	31 088	25 073	30 722	17 779
Lněné	-	-	-	-	-	-
Ostatní	18 378	14 044	3 671	4 374	15 929	5 877
Celkem	341 552	226 190	254 771	297 691	297 569	326 311

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ vývoz pokrutin a extrahovaných šrotů od ledna do října

Vývoz pokrutin a extrahovaných šrotů z České republiky v t, za marketingový rok

Pokrutiny a extrahované šroty	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ¹⁾
Sójové	1 894	18 650	16 555	18 685	21 852	6 258
Řepkové	275 391	190 877	220 824	251 239	278 168	122 771
Slunečnicové	7 297	25 950	20 705	32 616	24 095	6 192
Lněné	-	-	-	-	-	-
Ostatní	19 190	10 201	3 929	5 479	16 600	1 934
Celkem	303 772	245 678	262 013	308 019	340 715	137 155

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ vývoz pokrutin a extrahovaných šrotů od července do října 2015

NEPOTRAVINÁŘSKÉ UŽITÍ OLEJNIN

Evropská Unie v roce 2008 zavedla kritéria udržitelnosti biopaliv. Tato kritéria udržitelnosti mají zaručit, že budou v praxi využívána biopaliva, která mají prokazatelně kladný vliv na životní prostředí. Zajišťují, aby při výrobě biopaliv nebylo vyprodukováno více skleníkových plynů, než kolik jich bude ušetřeno při jejich spotřebě, a aby surovina pro výrobu biopaliv byla vypěstována udržitelným způsobem.

Evropská směrnice 2009/28/ES ukládá členským státům, aby zajistily, aby podíl energie z obnovitelných zdrojů ve všech druzích dopravy v roce 2020 činil alespoň 10 % jejich konečné spotřeby energie. Dále aby podíl energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě činil 20 % v EU a 13 % v ČR v roce 2020. Přistoupilo se tedy k uplatňování biopaliv, která mají nejvyšší potenciál k tomu, aby byly dané cíle naplněny.

Nová směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/1513, kterou se mění směrnice 98/70/ES o jakosti benzínu a motorové nafty a směrnice 2009/28/ES o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů, udává, že podíl energie z biopaliv vyráběných z obilovin a jiných plodin bohatých na škrob a cukr, olejnin a jiných energetických plodin pěstovaných na půdě v roce 2020 nesmí být vyšší než 7 % konečné spotřeby energie v dopravě. Dále podíl energie z moderních biopaliv by měl být v roce 2020 nejméně 0,5 % konečné spotřeby energie v dopravě. Vstupními surovinami těchto moderních biopaliv jsou biologicky rozložitelné odpady, sláma, čistírenský kal, plevy, kůra, větve, řasy, obnovitelná kapalná a plynná paliva nebiologického původu, uhlík zachycovaný a využitý pro účely dopravy, bakterie, aj.

Kritéria udržitelnosti biopaliv jsou v České republice stanovena nařízením vlády č. 351/2012 podle zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší. Zákon ukládá povinnost uvádět do volného daňového oběhu minimální množství biopaliv ve výši 4,1 % obj. do benzínu, 6,0 % obj. do motorové nafty s možností převodu nadlimitního množství do plnění v následujícím kalendářním roce nejvýše 0,2 %. Nařízením vláda stanovuje kritéria udržitelnosti biopaliv, náležitosti certifikátů, prohlášení výrobců, dovozců a prodejců biomasy a biopaliv o shodě s kritérii udržitelnosti, požadavky na systém kvality a náležitosti dokumentace pěstitelů biomasy.

Domácí produkce, dovoz, vývoz a hrubá spotřeba FAME v ČR v roce 2014 v t

Měsíc	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Součet
Domácí produkce	17 429	16 377	15 510	18 353	19 786	18 214	18 917	20 534	15 495	21 065	19 630	18 006	219 316
Dovoz	8 248	6 451	5 960	5 917	12 634	12 016	10 662	11 377	12 480	11 050	11 158	10 324	118 278
Vývoz	1 921	2 989	5 348	3 086	2 717	2 621	1 947	2 523	1 444	2 333	2 746	5 547	35 221
Hrubá spotřeba	21 746	18 971	18 809	21 839	28 657	26 309	27 435	29 382	27 856	30 079	27 088	22 242	300 413

Pramen: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Domácí produkce, dovoz, vývoz a hrubá spotřeba FAME v ČR v t

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁾
Domácí produkce	197 988	210 092	172 729	181 694	219 316	89 315
Dovoz	21 707	54 294	78 314	85 551	118 278	81 145
Vývoz	35 232	16 796	6 703	43 216	35 221	37 547
Hrubá spotřeba	184 188	245 216	242 267	228 084	300 413	134 208

Pramen: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Poznámka: ¹⁾ od ledna do června 2015

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Vydalo Ministerstvo zemědělství
Těšnov 65/17, 110 00 Praha 1
internet: www.eagri.cz
e-mail: info@mze.cz

ISBN 978-80-7434-224-0

Praha 2015